

Naročnina

za državo SHS:
za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

za Jugoslavijo Din 40
za inozemstvo 60

SLOVENEČ

Cene inseratov:

Enostolpna petlitna vrsta
malih oglaš po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnishva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

»Slovenski« velesrbi.

Opozicija, ki predstavlja tako večino parlamenta kakor prebivalstva celokupne države, upravičeno postavlja na prvo mesto zahtevo in potrebo po sporazumu med Slovenci, Hrvati in Srbi kot tremi enakopravnimi narodi v državi. To idejo je naglašala tudi jugoslovanska demokratska stranka v svojem proglasu na narod. Naši samostojni demokrati pa se temu z vso silo upirajo in se v potu svojega obraza trudijo, kako bi dokazali, da sporazum sploh ni potreben.

»Jutro« od 27. t. m. se v to svrhu poslužuje sledečega argumenta. Pravi namreč, da je bil »veliki historični sporazum med Slovenci, Hrvati in Srbi dosežen že 1. decembra 1918 z združitvijo vseh treh plemen v eno edinstveno narodno državo.« Če so se torej »plemena« uže sporazumela, ni več treba nobenega sporazuma!

To je zelo enostavno, pa tudi popolnoma napačno. Slovenci, Hrvati in Srbi so se takrat sporazumeli, da hočejo odslej skupno tvoriti eno državo in sicer jugoslovansko narodno državo zato, ker ti trije narodi spadajo k Jugoslovanom, čemur nihče ne oporeka. Obenem pa so se sporazumeli, da so vsi jugoslovanski narodi te države drug drugemu popolnoma enakopravni in da noben narod ne sme izvajati nad drugim politične nadvlade. Prav zato se je izreklo, da mora ustava biti sklenjena v medsebojnem sporazumu in da se ne sme ustvarjati po enostavni majorizaciji.

Sicer pa živimo v demokratični državi, oziroma, Slovenci in Hrvati smo si jo vedno tako predstavljali in velik del Srbov brezdvoma tudi. Zaradi tega je po demokratičnem principu čisto izključeno, da bi se ne smeli narodi države vedno sporazumevati, kadarkoli nastane med njimi kakršenkoli nesporazum, četudi gre za temeljne postulate državnega soživljenja. Da, v tem slučaju še prav posebno! Čisto nedemokratično, absolutistično in centralistično načelo je, da bi se nikoli ničesar ne smelo pridrugačiti, revidirati ali izpopolniti. Kajti naša država sloni na svobodni volji svojih enakopravnih kompaciscentov. Zato teorijo »Jutra« že a priori odklanjamo, neglede na to, da je dejansko stanje l. 1918 bilo čisto drugačno, nego je predstavlja glasilo samostojnih demokratov.

Sicer pa »Jutro« z goričeno svojo argumentacijo napram javnosti ni odkritosrčno. Ta argument demokratskega organa je samo argument iz zadrege. Pravi razlog, zakaj potrebo in zahtevo po sporazumu odklanjajo, so povedali demokrati v »Orjuni« 26. t. m. v članku »Besnost bloka«. Samostojni demokrati ne bodo tajili, da orjunaši predstavljajo pravo in pristno miselnost slovenskih demokratov, ki so vsi orjunaši od načelnika stranke do zadnjega pristaša. V tem članku »Orjune«, pravijo demokrati, da »sedanji moment zahteva krepke roke (absolutizma — op. uredn.), ki bi bila odločena ukreniti tudi nekaj, kar bi se ne skladalo popolnoma s pojmom o pravi demokraciji.« Nadalje pravijo v tem članku, da »za nas (orjunaše) ni suvereno ljudstvo.« Končno pa izjavljajo:

»Mi povemo kar naravnost in brez prikrivanja: Za rešitev krize je merodajno predvsem razpoloženje srbskega dela našega naroda. Ta del nam je namreč priboril svobodo, ki smo Hrvatje in Slovenci, Muslimani in Bunjevci zanjo storili kruto malo. Ta del je ogroditelj in hrbtnica naše države, ta del je ustvaril Jugoslavijo, kamor smo mi Slovenci in Hrvatje samo blagovolili omahniti izpod avstro-madžarskega jarma, ta del se sedaj de facto dela za obstoj države, v tem ko delamo drugi vse mogoče poizkuse, kako bi uničili sproti, kar sežida srbski del našega naroda. . . . Kje je tedaj tisti, ki bi temu plemenu odrekal vodilno vlogo v državi, ki mu gre po vsem dosedanjem zaslužku in po vseh dosedanjih naporih? Kje so tisti Slovenci in Hrvatje, Bunjevci in Muslimani, ki so vsaj samo malenkost doprinesli k gradnji države? Kje so tiste stranke iz preka, ki so bile tako zveste v delu za državo, kakor so bile vsa ta leta stranke, ki jih je izvolil za to srbski seljak? . . . Na to vprašanje ne dobimo

odgovora, kajti resnici na ljubo moramo ugotoviti: Vse delo za državo sloni že vsa leta obstoja Jugoslavije na ramah Srbov, zato jim gre hegemonija. . . . Srbski del našega naroda naj odloči krizo v soglasju z nacionalisti ostalih treh plemen.«

Tukaj so torej samostojni demokrati čisto brez ovinkov povedali, da za sporazum med jugoslovanskimi narodi niso zato, ker Hrvatov in Slovencev sploh ne priznavajo kot enakopravne. Čisto odkrito proglašajo, da gre v državi hegemonija Srbom. Brez vseh rezerv zahtevajo, da se naj državna kriza reši absolutistično od

Pašića, ki ga imajo za predstavitelja srbstva, s pomočjo dveh, treh demokratskih voditeljev preko, ki priznavajo hegemonijo srbstva.

Ne bomo ponavljali, da to, kar demokrati tukaj imenujejo »srbstvo«, ni pravo »srbstvo«, ampak čisto velesrbstvo in optima forma, ki ga boljši del srbskega naroda sam odklanja. Mi samo ugotavljamo, da je slovenska samostojna demokratska stranka velesrbska, kakor njena orjunaška mladina odkrito oznanja. Kar pa pišeta »Jutro« in »Narod«, je samo varanje slovenske javnosti.

Korupcijski blok ne dobi volivnega mandata.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Tudi za časa srbskih velikonočnih praznikov, ki trajajo, kakor znano, skoro cel teden, ni mirovalo politično življenje. Vodilni politiki so bili v Belgradu. Radikali so popolnoma izgubili nado v zmago in so se začeli posluževati metod, ki so bile v navadi za časa kralja Milana in njegovega sina Aleksandra, ko Srbija razen kratke dobe še ni imela ustavnega parlamentarnega političnega življenja. Oni so se z ozirom na popoln neuspeh svojih intrig in prevar ter spletke postavili na odkrito bojno stališče napram najvišjemu faktorju. Seveda je njihov položaj bil takrat popolnoma drugačen. Ko so se borili proti omenjenemu vladarju, so imeli z ozirom na reakcionarno vladavino za seboj celokupen narod. Danes, ko se govori o radikalih kot nositeljih režima, se razumeva klika do mozga pokvarjenih ljudi, ki ima med ljudstvom pristašev toliko, kolikor jih z bajoneti naženejo skupaj plačani banditi. Brez vsakega pomisleka in objektivno se lahko trdi, da je zdravo jedro srbskega naroda odločno proti takim meto-

dam in da široki sloji te politike ne samo ne odobravajo, temveč jo obsojajo. Z ozirom na tako razpoloženje se klika korupcije in nasilja nahaja pred definitivno obsodbo. Poskusi, ki jih klika dela pred svojim padcem s pomočjo svojega vernegega sluga Svetozarja Pribičevića, so najjasnejši dokazi njihove slabosti. Taki poskusi imajo mogoče navidezne lokalne uspehe, ali ti uspehi so negotovi v vsakem oziru. Ne samo, da se s takimi poskusi, kakor je bil oni v Subotici in včerajšnji v Novem Vrbasu, v širokih ljudskih slojih utrjuje odločen odpor proti takim metodam, temveč vpliva tudi na to, da najmerodajnejši faktorji uvidevajo upravičenost borbe opozicije proti takemu sistemu, ker je pravica nad krivico, poštenje nad nepoštenjem. Zato danes lahko upravičeno trdimo, da tudi v tej borbi zmaga ni več daleč in pristavljamo, da sloni ta trditve na trdnostih nogah in sigurnejših temeljih, kakor laži bloka korupcije in nasilja o volivnem mandatu, ki ga nikdar ne bo dobil.

Pred novim preobratom?

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) V radikalnih krogih gledajo z največjo nezadovoljnostjo v akcijo Naste Petrovića. Posebno je vznemirjena takozvana korupcionistična skupina radikalnega kluba, ki je tudi za časa srbskih velikonočnih praznikov ostala v Belgradu. V teh krogih se s strahom pripoveduje, da je imel Nasta Petrović od merodajnih činiteljev nalogo, da se v Zagrebu definitivno informira o stališču Radićevcev napram kroni. Ako se to razmerje povoljno razčisti, ni nobenega zadržka več, da se opozicionalnemu bloku ne bi poverila sestava nove vlade. Petrović je dobil v Zagrebu zadovoljiva pojasnila, vendar njegove informacije se niso definitivno zaključene, dokler se Radićevci ne vrnejo z Dunaja in ne obvestijo Naste Petrovića o razgovoru z Radićem. Dr. Krnjević je bil sicer danes v Belgradu, toda tozadevno ni

bil informiran, ker ni bil pri Radiću na Dunaju. Bržkone pred 1. majem Nasta Petrović ne bo dobil obvestil, ker se bo tega dne vršila seja glavnega odbora Radićeve stranke. Petrović domneva, da se bo veliko število poslancev radikalnega kluba izreklo za obe glavni točki opozicionalnega bloka: za sporazum in proti korupciji ter sodelovala z blokom. Pribičević bi bil zaradi svoje preteklosti samsposobi izključen in ne bi prišel v pošte. Novi blok, razširjen tudi na večje število radikalov, ne bi bil načeloma proti temu, da se glede bodočega sporazuma že sedaj skušajo obrisati jasnejše konture. Iz vsega tega se vidi, da je lahko mogoče, da stojimo pred novimi velikimi dogodki v sedanji politični krizi, toda težišče situacije je trenutno premaknjeno v Zagreb.

Brezuspešne intrige korupcionista.

PRIBIČEVIĆ OSAMLJEN.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) V največji stiski in zadregi so radikali poklicali v Belgrad tudi mnogo prijateljev kralja iz vrst generalov. Ti generali, katere so naprosili radikali, da pridejo v Belgrad in da v njihovem smislu vplivajo na razvoj krize, so se vrnili v svoje garnizije, ne da bi kaj dosegli. Posebno se je trudil nižji general Josip Kostić za radikale in se je vrnil zelo slabe volje. Zaradi tega intrige

tudi preko srbskih velikonočnih praznikov niso mirovale. Pribičević je svoje zagrebške prijatelje tolažil, da je kralj, ko se je vrnil iz Topole, obljubil korupcionističnemu bloku volivni kabinet. Tudi te vesti imajo kratke noge. Mnogi radikali so začeli z največjim zanimanjem zasledovati akcijo Petrovića, a Pribičevići se čutijo zelo poparjene radi popolne osamljenosti, ker se jih vsakdo ogiblje.

Važni razgovori šefov opozicije in Naste Petrovića.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Danes z jutranjim vlakom je došel semkaj dr. Krnjević. Takoj po svojem prihodu je dr. Krnjević obiskal dr. Korošec in se je z njim razgovarjal o sedanjem političnem položaju in o vseh eventualnostih. Popoldne od 4 do 7 se je vršil sestanek, kateremu so prisostvovali dr. Korošec, Ljuba Davidović, dr. Krnjević, pozneje tudi Nasta Petrović. Temu razgovoru se radi misije Petrovića pripisuje velika važnost. V kateri smeri so se gibal razgovori, se ne more izvedeti, ker držijo svoje sklepe in tok razprave v največji tajnosti. V celo-

kupni tukajšnji javnosti vlada velika napetost.

DR. KOROŠEC IN LJUBA DAVIDOVIĆ NA DVORU.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Z ozirom na obisk Ljube Davidovića na dvoru, ki se je vršil v soboto, izvemmo, da je bil storjen v svrhu čestitanja kralju k velikonočnim praznikom. Z istim namenom je bil na dvoru dr. Korošec, ki je imel daljši razgovor.

Pred važnim proglasom HRSS na hrvatski narod.

Zagreb, 28. aprila. (Izv.) Od posebne strani izvemmo naslednje: Dne 1. majnika se vrši seja glavnega odbora Radićev-

stranke, na katero so pozvani tudi vsi Radićevi poslanci. Na tej seji se bo razpravljalo o odgovoru, ki se naj da Nastasu Petroviću na različna vprašanja, ki jih stavlja na Radićevo stranko z ozirom na sedanji politični položaj. Obenem se bo ta dan izdal proglas na hrvatski narod, v katerem bo Radićeva stranka izpovedala svoje stališče glede sedanjih dogodkov v notranji politiki in označila svoje sedanje stališče. Sklepi stranke in njen proglas bodo velikega pomena za nadaljni politični razvoj v naši državi. Proglas, katerega bo izdala Radićeva stranka dne 1. maja na hrvatski narod, bo govoril o odnošajih te stranke do federalističnega in opozicionalnega bloka, o sedanji notranji politični krizi in o razmerju stranke do države in državnih vprašanj, o obliki vladavine, o sporazumu vseh narodov in o ustavi, o pogojih, pod katerimi je Radić voljan v vseh teh vprašanjih v parlamentu sodelovati. Dne 2. maja bosta odpotovala dr. Maček in Predavec v Belgrad, da nadalje osebno prisostvujeta razvoju krize.

O AVDIENCI RADICEVIH POSLANCEV.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih so se razširile vesti, da bodo v sredo ali najpozneje 2. maja sprejeti v posebni avdienci predstavniki Radićevih poslancev. Kolikor smo se informirali na pristojnih mestih, so te vesti pre zgodnje. Vendar je gotovo, da bodo predstavniki Radićeve stranke sprejeti.

PREZGODNJE VESTI.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Za časa velikonočnih praznikov se je razširila v političnih krogih vest, da je Radić podal kralju v posebni pismeni predstavi popolne garancije in izjavil svojo lojalnost, da je pripravljen državo in dal vsemogoče garancije. Te vesti so pre zgodnje.

KONSTITUIRANJE PARLAMENTARNEGA KLUBA HRSS.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Jutri dopoldne bo načelnik Jugosl. kluba g. dr. Anton Korošec javil predsedništvu narodne skupščine, da se je klub poslancev Hrvatske republikanske seljačke stranke konstituiral in sicer je za prvega podpredsednika izvoljen poslanec Valetić, za drugega podpredsednika pa Kovačević. Mesto predsednika je ostalo nezasedeno.

Predsedstvo HRSS popolnoma solidarno z opozicionalnim blokom

Zagreb, 28. aprila. (Izv.) Snoči je odpotoval v Belgrad poslanec dr. Krnjević, da se na podlagi navodil, ki jih je podal Radić, razgovori z voditelji opozicionalnega bloka. Po informacijah našega dopisnika je predsedstvo HRSS dobilo popolnoma svobodne roke, da odloča v okviru programa HRSS kakor dosedaj po lastnem prevdanku. Predsedstvo HRSS je sprejelo sklepe za vsak slučaj razvoja vladne krize in motri razvoj političnega položaja popolnoma mirno. Kar se tiče vstopa HRSS v opozicionalni blok in nadaljnjih formalnih dejanj, je to stvar opozicionalnega bloka. Predsedstvo HRSS stoji tudi v bodoče na stališču, da podpira opozicionalni blok v svrhu, da se strmoljavi sedanji režim, in bo v tej smeri storilo vse, kar bo smatral opozicionalni blok za potrebno. V vprašanju prevzetja vlade stoji predsedstvo HRSS na stališču, da ima opozicionalni blok kot ljudska in parlamentarna večina prevzeti vlado, bodisi poslovno bodisi volivno. Glede vstopa HRSS v vlado in glede ostalih stvari, ki bi eventualno prišle pri tem vpoštev, se smatra, da je to zadeva opozicionalnega bloka, ki jo bo rešil, kakor bodo zahtevale razmere. Kar se tiče koncentracijske vlade, se smatra za zadnji poizkus, da se reši radikalna stranka, četudi za ceno žrtvovanja njenih voditeljev; vendar se smatra, da se na ta način položaj ne bi prav nič popravil, marveč bi se sedanje stanje nadaljevalo in koalicijski podaljšala. Kar se tiče secesije med radikalno je mogoče, prepušča se pa opozicionalnemu bloku, da svoje vrste razširi ali ne razširi, kakor se mu zdi primerno. Glede rešitve sedanje krize se sodi, da gre za velike stvari. Jeli že naprej ustvarjena osnova za tako ali drugačno rešitev krize, se ne ve.

Misli se pa, da je prišel trenotek, ko bi se z najvišje strani moglo stvoriti mnogo za srečo in blagostanje cele države in vsega ljudstva.

Federacija hrvatskih strank.

Zagreb, 28. aprila. (Izv.) Pojutrišnjem bo v »Slobodnem domu« izšla notica, v kateri se bo po končanih pogajanjih sporočila ustanovitev takozvane federacije HRSS. V tej federaciji se nahajajo za sedaj: HRSS, Hrvatska Zajednica, Hrvatski Radnički Savez in del Hrvatske Stranke Prava, katerega vodi dr. Mirko Košutić. Ustanovitev federacije HRSS se smatra za naravno posledico dosedanjih odnošajev med temi strankami. Nadalje se smatra, da se v federaciji faktično nahaja tudi jugoslovanska muslimanska avtonomistična organizacija in da je samo vprašanje časa, da se ta federacija tudi formalno razširi na JMO.

Smernice H. R. S. S. za event. volitve.

Zagreb, 28. aprila. Naš dopisnik se je razgovarjal z nekim članom predsedstva HRSS. Izjavil mu je med drugim sledeče: Mi smo volivno mobilizacijo izvršili in da bomo iz volitev prišli močnejši, o tem ne dvomita niti Pašić niti Pribičević. Mi bomo šli v volivno borbo kot »Federacija HRSS«. Če bomo tu ali tam nastopili tudi kot opozicionalni blok, je odvisno od medsebojnih dogovorov, razmer in potrebe. Gotovo je, da je razpoloženje Pašićevih in Pribičevićevih volivcev omajano vsled jasne akcije opozicionalnega bloka, ki drži fronto proti korupciji, nasilstvu in diktatorstvu. Vsa naša moč bo koncentrirana na jug: v Črnogoro, južno Srbijo in Makedonijo. Mi ne bomo pri volitvah nobenega naših zaveznikov motili, ker priznavamo suvereniteto vse treh narodov, poznamo poštenje naših zaveznikov in ker vidimo, da bo treba blok sporazuma razširiti in okrepiti tudi po volitvah. Deplasirano je radi tega govoriti in pisati, da bomo v Bosni in Sloveniji koga izpodirali, ker nimamo zato nikakih razlogov, ko vendar dr. Korošec in dr. Spaho stojita z nami na istem stališču sporazuma. Če bomo kje nastopili skupno, bo o tem odločila potreba.

KOMEDIJA V BJELINI.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Pašićevo potovanje v Bjelino v Bosni se izpreminja v pravo predpustno šalo. Za to zborovanje je pripravljen odbor baje pod vodstvom Stipe Kobasice. Izdan je bil ogorčen proglas, ki vse najbolj označuje: Gospod Nikola Pašić potuje kot monarh v spremstvu prvih vitezov države: znani dr. Laza Marković, priljubljeni Vojislav Janjić, famozni Trifković, bivši član Flottenvereina Srškić in njim sorodni. Ker potuje gospod Pašić kot monarh, potuje seveda na državne stroške, kakor tudi njegovo plemenito spremstvo. V proglasu se gospod Pašić ne naziva s tem vulgarnim imenom, temveč nosi naziv »Visoki gost«. Ljudstvu je zapovedano, kje mora stati, kako se obnašati, kako »Njega« pozdravljati itd. Vseposvoda, kjer bo šel »On«, bo stal spalir Srnao, ki se imenuje v proglasu Narodna garda. Vloge plemičev so razdeljene: g. dr. Laza Marković je blagajnik in financier potovanja na državne stroške, Janjić Vojislav je kolovodja pevskega zbora in bo pel narodne himne,

Srškić, kot eden prič atentata v Sarajevu, ima nalogo, da po vzorcu Potioreka zbere žandarje in detektive, da bo udeležba večja in sijajnejša. Za materielno stran potovanja pa se bo briga Kobasica. To lepo društvo je noč ob 8. uri na posebni luksuzni ladji odpotovalo v Ralje, odkoder se v posebnih avtomobilih odpelje v Bjelino. Med potom bo Pašić sprejemal kot suveren deputacije ljudstva iz cele Bosne in Hercegovine. Komedijska torea je popolna.

»Srnao« proti vojvodinskim Nemcem.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) V Novem Vrbasu so zborovali včeraj zastopniki vseh nemških naselbin v Jugoslaviji. Zborovalci so sprejeli resolucijo, ki odobrava parlamentarno delovanje nemškega kluba v parlamentu. Resolucija ugotavlja, da so hoteli nemški poslanci sodelovati z radikalno vlado, toda sodelovanje jim je bilo onemogočeno vsled odpora radikalov, ki so zavlačevali izpolnitev vseh Nemcem danih obljub, ki so temeljile na ravnopravnosti nemških z ostalimi državljani SHS. Agrarna reforma, strankarstvo v upravi, nazadnjaška šolska zakonodaja in še mnogo sličnih zadev so dovedle nemški klub v opozicijo. Zborovalci odobravajo moško držanje nemškega kluba proti režimu, ki vse težnje Nemcev zaničuje in prezira in tepta vse principe, ki veljajo v pravnih državah. Zborovalci so dalje ogorčeno protestirali proti razpustu »Kulturbunda«.

Popoldne se je vršilo veliko zborovanje na prostem, ki se ga je udeležilo okoli 3 do 4 tisoč ljudi. Zborovanje je otvoril dr. Kremling. Med njegovim govorom so nastopili Srnaoci, ki niso motili le govora dr. Kremlinga, ampak tudi naslednjega govornika dr. Moserja s klici: »Živela Velika Srbija! Proč z blokom!« Posamezniki so se spopadli. Dr. Kraft je zaprosil za policijsko asistenco, toda navzoči komisar je izjavil, da nima več žandarjev na razpolago kot 4 moše. Srnaoci so potegnili revolverje in streljali na ljudi. Končno so napadli zborovalce še z noži in so težko ranili 2 Nemca iz okolice Novega Vrbasa. V splošni zmešnjavi je nastopil oddelek 26 moš žandarmerije, ki je nemške zborovalce razgnal, nakar je vladni zastopnik šod razpustil.

Vodstvo stranke je pri notranjem ministrstvu proti temu nasilju brzojavno protestiralo in zahtevalo, da se krivci kaznujejo.

Romuni proti nam.

Bukarešt, 28. aprila. (Izv.) Romunsko časopisje še vedno napada Jugoslavijo in opozarja romunsko vlado, naj se ne zanaša na prijateljstvo Jugoslavije, ampak naj oborožuje svojo armado, da bo za vse slučaje pripravljena.

MUSSOLINI V FIRENCI.

Firence, 28. aprila. (Izv.) Minolo soboto so tu otvorili invalidski dom ter se je ob tej priliki vršilo veliko invalidsko zborovanje, na katerega so prišli zastopniki invalidov iz cele Italije. Poseben sijaj je dala prireditvi udeležba ministrskega predsednika Mussolinija, ki so ga sprejeli z ogromnim navdušenjem. Vse mesto je bilo v zastavah in zelenju. Na zborovanju v Politeama Fiorentino je najprej govoril invalid Carlo Del Croix, za njim pa Mussolini. Leta je v svojem govoru naglasil, da gorje

tistemu, ki bi hotel zastaviti pot generaciji, ki si je v strelskih jarkih priborila svojo plemstvo in svojo veličino. Koncem govora je Mussolini na odru Del Croixa objel in poljubil.

MUSSOLINI IN MAC DONALD.

London, 28. aprila. (Izv.) V političnih krogih govore, da se v kratkem sestane Mussolini in Mac Donald.

MUSSOLINI IN REPARACIJE.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Mussolini je izjavil dopisniku »Petit Parisien«, da se poročilo izvedenske komisije popolnoma strinja z njegovimi nazori.

NOV LAŠKI VOJNI MINISTER.

Rim, 28. aprila. (Izv.) Namesto generala Diaza postane vojni minister general Antonino de Giorgio.

MAŽARI IN JUGOSLAVIJA.

Rim, 28. aprila. (Izv.) Z ozirom na pogajanja med Jugoslavijo in Mažarsko piše rimska »Epoca«, da bi bil sporazum med Ogrsko in Jugoslavijo za Italijo zelo prijetna stvar, ker bi bil tak sporazum najboljše garancija miru v Srednji Evropi.

POGODBE MED OGRSKO IN ROMUNIJO.

Budimpešta, 28. aprila. (Izv.) Pogajanja med Ogrsko in Romunijo so se zaključila z uspehom in se je podpisalo 12 konvencij, ki se nanašajo večinoma na vprašanja likvidacije raznih vsled svetovne vojne nastalih gospodarskih vprašanj. Najvažnejša pa je trgovinska pogodba, ki sloni na načelu medsebojnega predvpoštevanja.

ZA AVTONOMIJO ŠKOTSKE.

London, 28. aprila. (Izv.) Včeraj se je vršilo na Škotskem veliko politično zborovanje za popolno avtonomijo Škotske. Škotske člane parlamenta so zborovalci pozvali, da čim prej vlože tozadevne zakonske predloge v parlamentu.

MORGAN V PARIZU.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) Ameriški finančnik Morgan je prišel včeraj v Pariz.

KEMAL PAŠA PRIHAJA V CARIGRAD.

Carigrad, 28. aprila. (Izv.) V Carigradu delajo velike priprave za svečan sprejem Kemal paše, ki obišče te dni Carigrad prvič po končani vojni.

UMETNIŠKA RAZSTAVA V BENETKAH.

Rim, 28. aprila. (Izv.) Pri otvoritvi umetniške razstave v Benetkah je protestiral znani vodja modernistov Marinetti proti temu, da so bili pripuščeni k razstavi tudi tuji umetniki. Na kralja, ki je otvoril razstavo, je napravil ta protest zelo mučen vtis.

PRVI MAJ V NEMČIJI.

Berlin, 28. aprila. (Izv.) Notranji minister je prepovedal vse manifestacije prvega majnika. Dovoljena so samo zborovanja v zaprtih prostorih. Komunisti izjavljajo, da se tej prepovedi ne bodo pokorili.

TOBAČNI MONOPOL V NEMČIJI.

Berlin, 28. aprila. (Izv.) Nemška vlada se je pričela pogajati z lastniki tobačnih tovarov glede vpeljave tobačnega monopola v Nemčiji.

Najbolj iskani izdelki Mestne lekarne v Zagrebu so: Irena proti slabokrvnosti, Markove kapljice za želodec, Reumatis proti trganju in revmi, dr. Havlička čaj za čiščenje. Da se občinstvu olajša nabava in prihrani poštnina, je sedaj za Ljubljano in okolice glavna zaloga teh zdravil v lekarni Leustek.

Iz zunanje politike.

* Smernice fašizma. Massimo Rocca ena najodličnejših osebnosti v fašistovski vrstah, je v pogovoru, ki ga objavlja »Epoca«, podal nekaj zanimivih izjav o smernicah fašizma. Po njegovem mnenju je fašizem več nego vlada in stranka: je politična in narodna religija, ki mora ustanoviti svojo lastno cerkev z jedrom nedotakljivim dogem. Cilj fašizma mora biti obnova velike rimske in katoliške tradicije, ki je dosegla svoj višek v renesansi. To tradicija sta protestantska reformacija in francoska revolucija prekinili in našemili Italijane: tuji ideologijami od angleškega liberalizma do francoskega demokratizma, nemškega socializma in ruskega boljševizma. Seveda se fašizem ne namerava vrniti čisto in enostavno v 15. stoletje in zatreti vse, kar so univerzalnega ustvarila zadnja štiri stoletja; toda vse, kar je vitalnega v modernem svetu, se mora pretopiti, pretolmčiti, poživiti in če treba omejiti po tradiciji, da se reintegrira država obenem z individualizmom. Treba je univerzalne filozofične koncepcije, da se vrnejo časi italijanskih in univerzalnih moči. Tak dalekosežni program, ki naj obnovi Italijo od vrha do tal, se seveda ne more izvesti v enem mesecu, pač pa morejo biti njegove ideje smernice za praktično delo. Niso vsi problemi človeštva enostavno tehnični in nemška ideja, ki hoče vso zgodovino in politično življenje zvesti na zgolj gospodarske in mehanične vprašanja, je iluzija. Tudi obnova narodne duše je praktičen in nujen program, kakor tudi krščanstvo ostaja gigantsko, najsi tudi ni podarilo človeštvu nobenega stroja.

* Iz Turčije. Turški poverjenik v Afenah Nebil-bej je izjavil dopisovalcu »Elefterijet«, da turška vlada nima vzroka potegovati se za romunsko prijateljstvo. Romunija je izbrala trenutek, v katerem ji grozi spopad z Rusijo. Toda turška vlada se ne da potegniti v mednarodne zapletitve, ker ima preveč opravila z Evropo tudi doma. — Posebno slabo je razmerje Turčije do Francoske, katera je razžaljena, ker ni dobila poprej obljubljenih koncesij za gradbo železnice v Meroji. Toda angorska vlada ne more zročiti francoski družbi železnice, ki gre ob meji okupirane Sirije. — Zedinjene države so zamerile Turčiji zatvoritev ameriške medicinske akademije v Carigradu, toda visoke šole morajo biti podružljive. Angorska vlada ne bo trpela na daljše protinarodne vzgoje turške mladine.

* Japonska in Romunija. Japonsko zunanje ministrstvo zavrača vse govorice o pogodbi z Romunijo. Obisk enega izmed japonskih princev v Bukarešti ni imel političnega ozadja in pomeni le odgovor na obisk romunskega prestolonaslednika v Tokio pred tremi leti. Obisk se je zavlekel do sedaj vsled žalostnih dogodkov na japonskem dvoru in zadnjega potresa, ki je hudo prizadel celo državo. Japonska nima nobene javne ali tajne pogodbe, ki bi bile naperjena proti katerikoli evropski državi.

Zborovanja SLS.

Dolenji Logatec. Preteklo nedeljo se je vršil v Dolenjem Logatcu zaupen sestanek SLS, ki je bil dobro obiskan. Poročal je poslanec Gostinčar o položaju. Zborovalci so zadovoljni z delovanjem stranke in jugoslovanskega kluba.

Cerknica. V nedeljo, 27. aprila se je vršil pri nas zbor zaupnikov za naš okraj. Nav-

James Oliver Curwood:

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Pri toploti ognja so se Kazanove oči počasi zaprle. Spanec se ga je loteval in tiščal nemirnih sanj mu je plesalo po glavi. Včasih se mu je zdelo, da se bori, in hlastal je s svojimi čeljustmi. Potem pa je vlekel na svoji verižici sani, na katerih je sedel ali Mac Cready, ali njegova mlada gospodarka. Ali pa je ona pevala pred njim in njegovim gospodarjem s svojim čudovito nežnim glasom. In v spanju je Kazanovo telo drgetalo in se tresalo zvijalo. Potem se je pa slika spet spremenila. Kazan se je videl, kako je tekkel na čelu krasne vprege šestih psov, ki je bila last kraljeve policije in na kateri se je vozil njegov prejšnji gospodar, mlad in lep mož, ki ga je klical: Pedro! Pedro! Na istih sanjah je bil še drug možak, katerega roke so bile na čuden način vklejane v železne obroče. Malo pozneje so se sani vstavile in bivši gospodar se je vsedel poleg ognja, poleg katerega se je sam vlekel. Tedaj pa si je možak oprostil vklejane roke, se približal, oborožen z ogromnim kolom in od zadaj udaril nenadoma na gospodarjevo glavo, ki je z glasnim vsklikom padel na tla.

V tem trenutku se je Kazan nenadoma prebudil. Poskočil je na noge, kocine so se mu ježile in hrupavo je zamrmral. Ogenj je bil ugasnil in oba šotora sta bila zavita v gosto temo. Zora se še ni kazala.

Skozi temo je Kazan zapazil Maca Creadyja, ki je bil že vstal in se vrnil pri-

sluškovat k drugemu šotoru. Kazan je vedel, da sta Mac Cready in človek z železnimi sponami ena in ista oseba in tudi ni bil pozabil udarcev z bičem in palico, ki jih je dobival še dolgo pozneje po umoru svojega prejšnjega gospodarja.

Ko je bil vodnik začel grožnjo volčjega psa, se je naglo vrnil k ognju, ga spet pripalil na ta način, da je poravnal napol pregorela polena. Pri tem delu je žvižgal. Ko se je pa spet plamen začel dvigati, je ostro zabrlizgnil in tako zbudil Thorpa in Izabelo.

Par trenutkov pozneje se je Thorpe prikazal na pragu svojega šotora in mlada žena mu je sledila. Vsleda se je poleg Kazana na sani in njeni razpleteni lasje so ji padali okoli glave in na hrbet v divjih valovih.

Med tem pa, ko je ona gladila psa, je Mac Cready na videz iskal med zavoji v sanjah in med tem so se pa njegove roke kot slučajno izgubile v svetle lase.

Izabela menda tega ni čutila. Toda Kazan je videl nagle prste, ki so stiskali lase njegove mlade gospodarice, med tem ko se je prejšnji blazni plamen pokazal v očeh Maca Creadyja. Bolj naglo kot ris je skočil čez sani z vso dolžino svoje verige. Vodnik je imel komaj časa, da je skočil nazaj, med tem, ko je Kazan, ki ga je nenadoma zadržala veriga, padel v stran, na Izabelo z vso težo svojega telesa.

Thorpe, ki je bil gledal drugam, se je obrnil in videl samo konec prizora, kako se je vsled sunka Izabela prebrnila na sani. Ni dvomil in vodnik mu je potrdil, da je žival planila na mlado ženo. Ko se je prepričal, da ni ranjena, je iskal s svojo roko samokres. Toda orožje je bilo ostalo

v notranjosti šotora. Pri njegovih nogah je pa ležal bič Maca Creadyja na snegu. Thorpe je prijel in se v svoji jezi spravil na Kazana.

Pes se je stisnil na tla in se ni ganil. Ni hotel niti ubežati, niti se braniti. Prejel je najstrašnejšo kazen v svojem življenju. Trpel je pa, ne da bi zacvilil, ne da bi zamrmral.

Tu pa je Kazan videl, kako je mlada žena, ki se je bila pomirila, skočila proti biču, katerega lanec je še vedno švigal nad glavo Thorpa, ga zgrabila in ustavila.

»Nobenega udarca več,« je zavpila poveljujoče in zajedno proseče in potegnila je svojega soproga proč.

Vsa bleda in tresoča se je zamrmrala: »Kazan se ni bil vrغل name. Ko se je vodnik sklonil čez vsebino sani,« je nadaljevala in hudo stisnila Thorpovo roko, »sem čutila, kako se njegova roka dotika mojega hrbta in mojih las. Šele tedaj je Kazan poskočil. On mi ni hotel hudega, pač pa možak. Nekaj se vrši tu, česar ne razumem. Strah me je...«

»Poslušajte vendar,« je dejal Thorpe, »pomirite se malo, draga prijateljica. Ali nama ni Mac Cready rekel, da pozna tega psa? Lahko je mogoče, da je bil njegov posestnik pred nama in da je slabo ravnal z njim, tako da ga Kazan ni pozabil in ga še vedno sovraži. Skušal bom o priliki razjasniti to stvar. Obljubite mi pa, prosim vas znova, da bodite previdni in se ne približajte živali.«

Izabela je obljubila. Ko pa je videla, kako se obrača proti njej krasna Kazanova glava, katere oči niso trenile pod bličevimi udarci in iz katerega gobca je kapala kri,

se je komaj zadrževala. In ni šla k njemu. Napot oslepljena žival pa je vedela, da je bila ona ustavila njeno kazen. Gledala je je, cvilila in migala v snegu s svojim košatim repom.

Daniti se je začelo, vodnik je vpregel pse v sani in odpotovali so. Dan je bil dolg in naporen. Kazan, vprežen na čelu, je tekkel prvi. Eno oko ga je peklo, imel ga je zaprtega, telo mu je bilo pol mrtvo od udarcev s karibujem.

Toda vsled telesne bolečine ni klonil žalostno glave in izgubil živahnosti, s katero je vedno tekkel pred svojimi tovariši. Predvsem je trpel duševno. Prvič v svojem življenju se je čutil potrtega in brez poguma. Včasih ga je bil tepel Mac Cready, sedaj pa sta se vrstila on in Thorpe in ga zaporedoma udarjala z bičem in njih neizprosna glasova sta mu zapovedovala, naj hiti naprej, čeravno je šepal.

Ranilo in ubijalo ga je, da je pri vsakem počitku njegova gospodarica ostala daleč proč od njega in njegove verige. Isto se je zgodilo zvečer, ko so se utaborili. Vse dila se je daleč od njega in ni govorila z njim.

Gledala ga je trdo, kar ga je delalo vsega nesrečnega in spraševal se je, ali ga bo tudi ona pretepal. Vlegel se je v sneg, obrnil hrbet proti prijetnemu ognju, tam kjer je bila senca najbolj temna. To je značilo, da je bilo njegovo ubogo pasje srce silno žalostno. In nihče, razen nje tega ni uganil. Mlada žena ga ni poklicala in ni šla k njemu. Opazovala ga je pa neprestano. Isto pa je delal s Kazanom tudi Mac Cready.

(Dalje sledi.)

zočil je bilo 150 zaupnikov. G. dr. M. Natlačen je kot odposlanec vodstva SLS v dnevni govorni natančno pojasnil sedanji politični položaj. Navzoči so vzeli njegovo poročilo z odobravanjem na znanje. Navdučeno so izrekli zaupnico Jugoslovanskemu klubu in njega načelniku dr. Korošcu s pozivom, da naj vstrajno napljuje svoje delo do končne zmage.

Stari trg pri Ložu. V nedeljo, 27. t. m. je bil tu sestanek zaupnikov SLS, ki je bil polnoštevilno obiskan. Po poročilu dr. Natlačen o političnem položaju so izrekli zborovalci soglasno zaupnico Jugoslovanskemu klubu in posebno še njegovemu načelniku dr. Korošču.

Smartno pri Litiji. Na belo nedeljo zjutraj se je vršilo zborovanje naših volivcev v Smartnem pri Litiji. Na zborovanje so prišli tudi odposlanci nekaterih sosednih občin: iz Trebežljeva in Primskovega. Posl. Kremfar je poročal o položaju v naši državi, naka je predsednik zborovanja Strman predlagal resolucijo, v kateri se izraža zaupnica Jugoslov. klubu ter izreka zahtevo, da se vlada poveri bloku, ki zastopa večino parlamenta in naroda. G. dekan Rihar je opozarjal na važnost naših gospodarskih organizacij. Shod je bil zelo živahen in je dokazal, kako brez uspeha so poskusi naše vrste omajati ali utruditi.

Laško. V nedeljo, 27. aprila po prvem sv. opravi se je vršil tukaj velik shod SLS. Velika dvorana pivnice je bila veliko premajhna za vse udeležence. Shod je otvoril in vodil v imenu ukrajine organizacije SLS kmet Deželak iz Lož pri Rimskih toplicah. Prvi govornik, g. Kugovnik, je podal poročilo o političnem položaju. Drugi govornik, g. dr. Ogrizek iz Celja, je v poljudnem govoru razkrinkal delo in izdajstvo Pribičevićevih demokratov-uskokov. Od demokratov naročeni dr. Rape iz Ljubljane je skušal s medklici motiti govornika, kar pa mu je temeljito izpodletelo. Sprejeta je bila resolucija, katera izreka Jug. klubu in načelniku dr. Korošču neomajno zaupanje. Za besedo je potem prošil tudi dr. Rape. Predsednik Deželak vpraša zborovalce, ali naj mu da besedo, naka zagrmí po dvorani: »Ne maramo poslušati belgrajskih hlapcev«, naka je predsednik zaključil krasno uspeli shod. Po shodu, ko se je polovica ljudi razšla, je dr. Roš otvoril shod demokratske stranke, pa zopet so bili zraven skoro sami pristaši SLS, ki so dr. Rapetu ogorčeno ugovarjali. Slednjič je še dr. Ogrizek ob splošnem navdušenju navzočih pobil njegova izvajanja.

Dopisi.

ODUDNO POSTOPANJE ZDRAVSTVENE OBLASTI V SLOVENIJI.

(Z Dolenjskega.)

Bolnišnice, oziroma zavetišča, v katere smo se svojčas vsled bolezni radi zatekli, so dandanes za revnega človeka postala luksuz. Ako pomislimo, da smo svojčas reveži brez vsakih drugih sitnosti bili brezplačno oskrbovani v bolnicah, moramo danes ugotoviti, da so se tudi v tem oziru razmere vsled korupcijskega režima precej spremenile. Na Dolenjskem imamo bolnici v Kandiji in Novem mestu, ki sta obe zelo potrebni. Toda od novega leta se je v njih glede plačila narasle oskrbnine, precej spremenilo. Orožnik hodi okoli vogalov hiš, pri katerih se nahaja kak bolnik v bolnici, in poizveduje, koliko imamo premoženja in koliko fiksov nam je še ostalo, da za sebe ali ubogega otroka plačamo oskrbnino. Čudimo se, da se orožništvo uporablja za take posle, ko ima gotovo zadosti drugih bolj važnih opravkov. V prejšnjih časih je zadostovalo, če je županstvo izstavilo ubožno spisoval. To je bolnica priložila oskrbnim spisom in je zadostovalo, plačala je dežela, za katero smo potem davkov itak vsi proporcionalno prispevali. Dandanes nas hoče državna bisaga popolnoma izkoristiti. Namesto da bi se oskrbnina za reveže, kočarje in male posestnike plačala iz te bisage, v katero moramo vsi od naših krvavih žuljev prispevati, nas pa izterjajo in rubijo. Imam malo bajto in njivico, kopico otrok, da jih preživim, moram hoditi na dnino, kako naj plačam bolnico, če si ne morem nabaviti niti potrebnega živeža in obleke? V bolnico moramo, ker zdravniki zahtevajo take honorarje, da bi svojčas dobil že malo posestvo. Bolnice so pa tudi potrebne in koristne vsled raznih bolezni in operacij, katerih zdravljenje je doma nemogoče. Ustanoviti bi jih bilo potrebno še več, vsaj za reveže, bogatini in takozvani verižniki si lahko privoščijo sanatorije. Toda zato bi bila dolžnost države, da skrbi tudi za brezplačno oskrbo, ne pa, da nas hoče še na tem nepolitичnem polju zdravstva odreti do kože. Če ima denar za razne druge korupcijske in volivne namene, bi bila pač njena brezpopojna dolžnost, da skrbi za take dobrodelne zavode kakor so bolnice in za njih oskrbovanje. Saj mora biti državi vendar veliko na tem ležeče, da ima zdrave in dobre državljane in njih krepak naraščaj. Zakaj se ne verjame županstvu, ki izstavijo bolnikom ubožna spisoval? Vsak župan bo gotovo poznal premoženjske razmere svojih soobčanov. Je li potem potreba, da hodi še orožništvo poizvedovati o naši, že itak izmozgani beračiji. Pripomniti moram, da teh šikan niso krive bolnice, ker te so podrejene zdravstveni oblasti. Če jim ta oblast račune za uboge ko-

čarje zavrne, so dolžne potom terjatve priti do plačila. Tudi za bolnice je to velika sekatura, ker ljudstvo misli, da je to njih delo. Toda te so podložne višjim gospodim oblasti narodnega zdravja, pomagati si ne morejo. Upraviteljstva bolnic storijo samo svojo dolžnost in ne smemo smatrati, da je krivdo iskati pri njih. Zajec tiči zakopan, kakor vidim, pri zdravstveni oblasti. Politični eksponenti režima nas hočejo tudi na tem polju zadeti do živega. Prodajmo edino kravico ali njivo, s katero preživljamo sebe in otroke, dajmo zadnji ficek, ki ga imamo še v žepu, da plačamo bolnico, potem pa pojdimo prosjačit s trebuhom za kruhom. Opozarjamo na to polsance, da nas pred takim brezobzirnim postopanjem od strani tozadevnih organov, ki so plačani tudi z našim denarjem, ščitijo in jih o naših skromnih gmočnih razmerah malo podučijo. Lahko je sedeti za zeleno mizo in pisati, ta lahko plača, ta pa ne. Naj gredo gospodje malo pogledat k nam na kmete in v naše bajte, potem bodo videli, s kako žrtvijo si moramo prislužiti naš vsakdanji kruh. Morda mislijo uradniki, saj tudi mi dandanes stradamo z našo bomo plačo, toda ti pred sodki niso na mestu. Bodimo pravični vestransko. Uradniku naj se da plačati za njegovo delo, da zamore stanu primerno živeti, a tudi ubogim kočarjem in malim posestnikom naj se ne vzame še tega, kar nujno rabi za svoj obstoj. — Eden v imenu več prizadetih.

Politične vesti.

+ Šanse korupcionističnega bloka so, kakor kažejo vesti iz Belgrada, brezupno slabe. Vetrnica »Slovenskega naroda« pa kaže še vedno v smer Pašić-Pribičevića. To zato, ker se pri »Narodu« vsak dogodek zakasni za 14 dni. S primerno zamudo se bo torej tudi vetrnica na poslopju »Narodne tiskarne« obrnila narobe, takrat pa temeljito.

+ Protidržavni elementi na Angleškem. Kakor povejo današnja brzobjavna poročila, zahtevajo škoti popolni homerul, to je samovlado, kakor jo ima Irsko. Mac Donald naj povabi telegrafično dr. G. Žerjava v London, da ukroti Skote, ki si drznejo »narodno in državno edinstvo Anglije« na tak način rušiti. Sam jim ne bo kos.

Beleške.

Poglavje o korupciji režima je »Slov. narod« zelo neljubo. Zato piše, da »za nezdrave razmere in slabo državno upravo v Jugoslaviji niso merodajne osebne lastnosti in privatno življenje nekolicin voditeljev srbskega naroda, temveč drugi faktorji, ker namreč država »upravno« še ni »brezhibno urejena«. Zakaj ni brezhibno urejena? Prav zato, ker so nositelji režima, ki državo upravljajo, koruptni!

Socialistični shod v Mestnem domu še vedno ne da miru »Slovenskemu narodu«. To pa zato, ker smo konstatirali, da mi na tem shodu nismo bili niti najmanj udeleženi. »Narod« pa po vsej sili hoče, da so »klerikalci nahujskali komuniste proti socialnim demokratom. Ta laž bi mu namreč služila v njegove znane kapitalistične kulturnobojne namene, ako bi delavstvo bilo tako neumno, da bi jim nasedlo. Ker »Narod« laže dalje, ga vnovič pozivljamo, naj dokaže, da so »klerikalni agitatorji« na tem shodu »hujskali in podpihovali nerazsodne mase, naj sežejo po stolih in batinah«. Kar vum z dokazi!

Iz sovjetske Rusije.

IZZA KREMELJSKIH KULIS.

Sovjetski časopisi še vedno molčijo o triumfalnem potovanju Trockega v Moskvo in niti ne omenijo njegovega navdušeno sprejete in naprej po radiobrazovju poslanega govora v Tiflisu, o katerem smo že poročali. Zato pa so zdaj natisnila uradna »Izvestja« kakor nalašč spomine Gorkega na Lenina, kjer stoji dobesedno sledeče: »Veliko se laže, — je rekel Lenin, — posebno o meni in tudi Trockem! — Lenin je razjaren udaril s pestjo po mizi in nadaljeval: Naj pa mi pokažejo drugega človeka, ki bi bil zmogel v teku enega leta vstvariti skoro vzorno armado in obenem pridobiti spoštovanje vojnih strokovnjakov. Mi pa imamo takega človeka, imamo vse in vstvarjamo čudeže!« — Ta o pravem času oživljeni spomin bo gotovo neprijeten Stalinu-Džungastvilu, sedanjemu diktatorju.

Obenem s Trockim se je povrnil z bolniškega dopusta Kamenov-Rosenfeld, ki je popolnoma nepričakovano pričel podpisovati zopet dekrete in tudi nastopil z javnimi govori. Treba je priznati, da se ne boji Kamenov mogočnega Krasina, vodje urada za zunanjo trgovino, in slika rusko sedanost v prav slavi luči. Izvemo n. pr., da je sklenila svoj vlada uvažati za delavce meso iz inozemstva. Rusija ima sicer dosti lastne govedine, toda stroški za prevažanje so tako visoki, da pride bravina iz Anglije, oz. Avstralije bolj poceni! Skeptično se je izrazil Kamenov tudi o denarni reformi. Drž. primanjkljaj znaša 400 milijonov zlatih rubljev. Delav-

ské plače pa se ne dajo znižati z ozirom na visoko ceno življenskih potrebščin. Vsi junaški načrti znižanja cen so se izjalovili, ker so v splošnem cene blaga in živil narasle za dva odstotka. Ves dobiček od znižanja cen so prejeli zasebni podjetniki, ki kupujejo pri državi na debelo, prodajajo pa na drobno, in sicer vedno dražje.

IZPREMEMBE VODSTVA RDEČE ARMADE.

Z ozirom na varnost države je odpravila sovjetska vlada urad glavnega poveljnika rdeče armade. Sedanji faktični poveljnik vojske Sergej Kamenov se bo imenoval inšpektor rdeče armade. Vodja štaba Frunsee je dobil dva pomočnika: Šapošnikova in Tuhacevškega. Kot načelnik političnega vodstva rdeče armade je imenovan Bubnov. Opaža se torej želja odpraviti dosedanje enolično vodstvo armade. Diktaturo Trockega in njegovih pristašev je nadomestil kolegij politikov in vojnih strokovnjakov.

SOVJETI IN TURČIJA.

Sovjetski zastopnik v Angori je stavil turški vladi vprašanje glede vsebine pogajanj, katere vodi v Carigradu romunski minister Bratianu. Sovjetska vlada ne more verjeti romunskemu tisku, kateri povdarja zasebni značaj potovanja. V slučaju, da se hoče približati Romuniji Turčiji, bi morala sovjetska vlada storiti potrebne diplomatske odredbe. Saj ni skrivnost, da si išče Romunija prijatelje ravno vsled svojega napetega razmerja do sovjetske Rusije.

Preganjanje narodnih manjšin v Turčiji.

Angorski drž. zbor je sprejel oster zakon, kateri znatno omeji stanovanjsko pravico narodnih manjšin. Armenci ne smejo n. pr. bivati v vzhodnih turških deželah izven črte, kigre od Samsuna na Črnem morju do Adana na Sredozemskem morju. Arabci ne smejo bivati v deželah, ki mejijo na Sirijo in Mezopotanijo. Gruzinci se morajo izseliti iz dežel od ruski meji. Grki smejo bivati le v Carigradu. Povsod so prepovedana zborovanja z drugim občevelnim jezikom kakor turški in kurdijski. V nobenem mestu z izjemo Carigrada ne sme presegati inozemsko prebivalstvo 10 odstotkov skupnega števila. Ta prvi zakon povzroči pravo selitev narodov in bo izgnal iz sedanjih bivališč do 200.000 ljudi. Selitev se naj izvrši nemudoma. Osebe, ki izgubijo posestva in hiše, bodo prejele glasom zakona odškodnino na temelju uradne cenitve nepremičnin.

Dnevne novice.

— Nasvet g. velikemu županu, oziroma g. ministru za »unutarne poslove«. Okrog 1. maja t. l. je napovedanih nebroj shodov in sestankov raznih političnih strank. Kot se čuje, misli vlada pošiljati na taka zborovanja kot zastopnike vlade razne državne uradnike. Na teh zborovanjih se bo udrihalo po režimu in po vladi tako, da se bo kar bliskalo. Kdor je imel priliko priti v družbo državnih uradnikov, ve, da se nikjer ne zabavlja nad državo, vlado in režimom tako, kot med državnimi uradniki. Zastavo pri tem nosijo tisti državni uradniki, ki se prištevajo ostantativno k stranki JDS. Zato resno svetujemo, da se na taka zborovanja — če se hoče imeti dober vpogled — ne pošiljajo državni uradniki, temveč le bančni ravnatelji, bančni prokuristi in advokati, ki so z državo, režimom in vlado zelo zadovoljni in so tudi pripravljeni zastopati državne komisarje in bi brez dvoma poročali, da na shodu ni bilo nič hudega, čeprav se je na njem uganjala največja veleizdaja. Prosimo »Slovenski narod«, da to ponatisne in pošlje »Samoupravic« v Belgrad v blagohotni ponatis in uvaževanje.

— Škof dr. Akšamović v Dalmaciji. Te dni je djakovski škof dr. Akšamović preko Sarajeva odpotoval v Dalmacijo, da obišče tamkajšnje škofo. V Sarajevu je bil gost v nadškofijski palači.

— Cerkveni koncert v baziliki sv. Antona na Viču. Dne 4. maja t. l. priredi cerkveni zbor pevskega krožka Vič-Glince cerkveni koncert z bogatim sporedom, na katerem izvajata orgelske točke gg. St. Premrl in C. Kumar, orkestralne pa člani opere. Sopran soli poje ga. Iv. Ribičeva. Podrobni spored se objavi pravčasno. Začetek koncerta ob pol 8 zvečer. Čisti dobiček koncerta je namenjen v pokritje še ostalega dolga na zvonovih župne cerkve sv. Antona. Vdeleženci koncerta store torej poleg umetniškega in duhovnega vžitka, ki jim ga bo nudil koncert — tudi dobro delo. Dne 4. maja zvečer vsi na viški cerkveni koncert!

— Redukcija v »Jadranski banki«. Jadranska banka v Ljubljani je z ozirom na predstoječo fuzijo z belgrajskim »Podunavskim trg. društvom« odpustila naenkrat večje število uradništva, baje 27. po drugi verziji celo 37, kar je v javnosti vzbudilo nemalo pozornost. Odpuščenje osebje je sicer prejelo primerno odškodnino, vendar bo pa uradnikom spričo sedanjih slabih gospodarskih razmer težko naj-

ti v kratkem druge službe. Razširjena je govorica, da se odpust tolikega števila uradništva ni izvršil toliko iz razlogov štedljivosti, kakor bolj vsled političnih vplivov (radikalnih?), v glavnem pa radi tega, da se naredi prostor za srbijanske uradnike, ki imajo zasesti izpraznjena mesta. Pazili bomo na to, ako se ta namera res uresniči, ker nikakor ne bi mogli dopustiti, da bi vodilna in tudi druga uradniška mesta v naših gospodarskih zavodih zavzemali srbijanski uradniki, dočim bi podjetja sama živila največ od slovenskega denarja. »Jadranska banka« zavzema med našimi denarnimi zavodi odlično in vplivno mesto, poleg tega je več ali manj soudeležena pri mnogih drugih zavodih in podjetjih (Kreditni zavod, Strojne tovarne itd.) in bo novi upravní svet, ako se mu ta prvi poskus posreči, gotovo skušal tudi v vsa ta podjetja spraviti uradništvo srbske narodnosti. V Sloveniji imamo dovolj domačega uradništva in nikakor ne gre, da bi naša podjetja zaposlovala srbijanske uradnike, dočim bi domačini, ki so mnogo bolj ali pa vsaj tako zmogni, ostajali brez služb. — Od upravnega sveta banke pričakujemo, da pojasni javnosti prave razloge odpusta tolikega števila uradništva slovenske narodnosti (mnogi izmed njih so poročeni, tudi že družinski očetje) ter navede kake smernice so bile merodajne pri tem. Kvalifikacija sama ni mogla biti, ker so med odpuščenimi tudi najboljše kvalificirani (celo prokuristi), razlogi štedljivosti skoraj gotovo tudi ne, ker štedila bi banka lahko na drug način, n. pr. če bi nekaterim ravnateljem in tudi prokuristom znižala ogromne plače (provizije, dijete itd.). Pojasnilo v tem oziru je nujno potrebno že z ozirom na dober glas zavoda samega, kakor tudi v pomirjenje javnosti.

— Kazensko postopanje proti generalnemu polkovniku pl. Sarkotiću zaradi veleizdaje. Osješko državno pravdnštvo je bilo proti bivšemu avstrijskemu generalnemu polkovniku baronu pl. Sarkotiću zaradi njegovega pamfleta pod naslovom »Moja politična oporoka«, ki se je bil širil tudi v Jugoslaviji, uvedlo kazensko postopanje zaradi veleizdaje ter poslalo akte pristojnemu drž. pravdnštvu v Zagrebu. Le-to dvigne proti Sarkotiću obtožbo in izda proti njemu tiralico.

— Izpiti iz stenografije. Usposobljenostni izpiti za pouk slovenske stenografije na srednjih in njim sorodnih šolah so napravili večeraj pred izpraševalno komisijo v Ljubljani štirje kandidati (kandidatnje): Alberž Zlatka (z odl.), Pilgram Ivan, Vodušek J. Asta (z odl.) in Vodušek Seta (z odl.).

— Bančni zavodi v četrtlet, dne 1. majnika 1924 ne poslujejo za stranke. — Društvo bančnih zavodov v Sloveniji.

— Izlet po Jadranu v Atene izostane. — Društvo za promet tujecev v Zagrebu javlja, da odpade nameravani izlet od 28. maja do 11. junija t. l.

— Ogrumna škoda po povodnji. Škoda, ki jo je povzročila zadnja povodenj v najplodnejših pokrajinah naše države: bosanski in srbski Posavini, Podravini, Sremu in južnem delu Banata ni še točno ugotovljena, vendar se ceni na najmanj 200 milijonov dinarjev. Priprave za pomoč prizadetim krajem so v teku. Predvsem se oškodovancem odpiše letošnji davek.

— Lorei pozor! Dražba občinskega lova trga Motnik se vrši dne 15. maja ob pol 10 dopoldne pri okrajnem glavarstvu v Kamniku (soba št. 6) za dobo pet let. — Županstvo trga Motnik, 27. aprila 1924.

— Stekel pes je 26. t. m. ogrizel 5 letnega Jožka Lušina iz Horjula in eno kokoš. Orožnikom se je posrečilo, da so ga pobili in odstranili ponovno nevarnost. Dečka so odpeljali v bolnico v Zagreb.

Maribor. »Lepega zvona glas, Seže v deveto vas — Zato naročite »Zvonoglas«

Primorske novice.

p Šolska sramota v Istri. Vas Mačkovlje v istrskem Bregu si je na lastne stroške urenila lepo šolsko poslopje, da ne bi bilo treba otrokom hoditi v daljno Dolino in Osp. Šolska oblast je bila obljubila, čim bo poslopje gotovo, da bo takoj poslala učitelja. Toda besede ni držala: Mačkovljani zaman čakajo in prosijo za učiteljsko moč. Brilko prevarani v svojem pričakovanju, so sklenili, da svojih otrok ne bodo pošiljali v šolo drugam. Tako je sedaj nad 50 otrok že več mesecev brez šolskega pouka, a šolska oblast se ne zgane. Pač pa je bilo takoj vse potrebno na razpolago za italijanski otroški vrtec v Dolini, v katerega so zlepa in zgrda nalovili 16 otrok.

p Tolminski občinsko svet razpuščen. Oblast je razpustila občinski svet v Tolminu in imenovala za komisarja dosedanjega podžupana Mraka, ki je vreden drug Peternela in Bandlja.

p Za nagrobni spomenik bivšemu štirij-skemu župniku Karlu Klinarju. Župni urad v Šturijah je začel zbirati darove za nagrobni spomenik bivšemu štirij-skemu župniku Karlu Klinarju, ki je pred letom dni umrl v Ribnici in je tamkaj pokopan.

p Novo sredstvo za poitalijančevanje. Ministrski svet je s sklepom dne 24. t. m. ustanovil in zavodu »Dante Alighieri« v Gorici dal 60 brezplačnih mest, ki bodo seveda v prvi vrsti na razpolago slovenski mladini.

Ljubljanske novice.

Ij Praznovanje prvega majnika na Rožniku. Krščansko-socialno delavstvo Viča in Ljubljane praznuje letošnji prvi maj na Rožniku. To praznovanje je organizirala Okrajna delavska zveza Vič pri Ljubljani, s sledečim dnevnim redom: 1. v sredo, dne 30. aprila ob 8 zvečer v društvenem lokalu na Glincah delavska predstava; 2. v četrtek, dne 1. majnika ob 5 jutraj budnica po Viču, ob pol 7 čez Rožno dolino z godbo na čelu odhod na Rožnik, ob pol 8 sv. maša na Rožniku s cerkvenim govorom. Po maši ob lepem vremenu manifestacijsko zborovanje pred cerkvijo na Rožniku, na katerem govorita dva govornika Jugoslovanske strokovne zveze. Za slučaj slabega vremena bo zborovanje na verandi rožniške gostilne. Sodeluje godba Katoliškega prosvetnega društva z Viča. — Vičanom se pridruži tudi ljubljansko krščansko socialno delavstvo. In sicer se zbere ob pol 7 jutraj pred Prešernovim spomenikom. Ob trideset na 7 pa odkoraka ali čez tivolski gozd ali pa po cesti na Rožnik korporativno na Rožnik. — Kakor vse kaže, bo manifestacija na Rožniku silno lepa. Zato opozarjamo nanjo vse, ki bodo 1. majnika praznovali. Niti eden od ljubljanskega krščanskega delavstva naj ne manjka. 1. majnika torej vsi na Rožnik!

Ij Seja pripravljalega odbora za proslavo 30 letnice kršč. soc. gibanja se vrši danes ob 5. uri v prostorih JSZ na Starem trgu. — Predsednik.

Ij Buren občini zbor Slov. Planinskega društva. V soboto zvečer se je v restavraciji »Narodnega doma« ob veliki udeležbi vršil občini zbor Slov. Planinskega društva. Predsednik dr. Tomišek je obširno poročal o delovanju osrednjega odbora in posameznih podružnic. G. Sparhak je podal tajniško poročilo. Društvo šteje 6000 članov, »Planinski vestnik« ima 1318 naročnikov. Društvo ima sedaj v oskrbi dva hotela in 15 koč, katerih število se bo pa z novimi gradbami še povečalo. Po poročilu blagajnika in revizorja se je razvila debata, v katero je poseglo več govornikov. Dr. Knaflič je v imenu številnih navzočih zimskih športnikov nastopil proti temu, da bi odbor S. P. D. izvrševal kake adaptacije pri hotelu »Zlatorog« poprej, predno se ne postavi od zimskih športnikov zahtevana kočna na Krvavcu. V dolgi debati, ki je sledila temu predlogu, je odgovarjal predsednik dr. Tomišek ter ponovno razložil, da so adaptacije pri »Zlatorogu« potrebne, da pa je denar za kočna na Krvavcu že zbran, da je svet zagotovljen in da se bo kočna gradila, kakor je to odbor že prej sklenil. Pustolosemšek je postavil posredovalen predlog, naj se adaptacije pri »Zlatorogu« le omeje, dokler ne bo kočna na Krvavcu gotova. Predsednik je ta predlog sprejel. Nato je bilo soglasno sklenjeno, da se zviša članarina na 25 Din, vpisnina na 10 Din, ustanovnina na 400 Din. Nato izjavi dr. Knaflič, da zahteva da pride njegov predlog na glasovanje. Predsednik je opozarjal na to, da predlagatelj sprejema s tem predlogom veliko odgovornost, ker se adaptacije pri »Zlatorogu« morajo izvesti, kočna na Krvavcu pa je itak zagotovljena. Ker dr. Knaflič ni odnehal, je predsednik dal na glasovanje njegov predlog, ki je bil z veliko večino navzočih zimskih športnikov sprejet. Nato je izjavil predsednik, da odbor vsled tega podaja demisijo, in je zaključil občini zbor.

Ij Umrli so v Ljubljani: Stanko Vrhovec, zidarjev sin, 17 mesecev. — Nada Kobe, hči oficijalna finančne prokurature, 8 let. — Marijana Witt, zasebnica, 75 let. — Albina Schimpf, uradnikova žena, 86 let. — Marija Lenče, posestnikov hči, 3 leta. — Ivan Perko, delavec, 56 let.

Ij »Črna roka« grozi Marjetici. Pred dobrim tednom je dobila natakarka Marjetica Jelovškova iz Šiške pismo, v katerem »črna roka« zahteva od Marjetice 50.000 kron. Ta denar naj pošlje Marjetica v gostilno »Pod lipo« Pred igriščem pod geslom »F. G. 73«. Marjetica pa se »črne roke« ni ustrašila, ampak je pismo izročila policiji. Ta ji je svetovala, naj pošlje navidezno pismo v gostilno »Pod lipo«. Tako je storila Marjetica, kakor je svetovala policija, ki se je nato postavila tam okrog tiste gostilne. In je res prišla tistega dne »črna roka«, ali pravzaprav Anton Babnik iz Dobrove ter prašal po pismu »F. G. 73«. Dobil ga je, spravil in odšel. Hitro je hodil tja proti Mestnemu logu, da tam skrivaj in brez prihodnje kuverte s 50.000 kronami, ki se bodo tako prilegle človeku, ki je sicer prelen, da bi kaj delal in zaslužil. Toda policija ga je držala v šapah prej, predno je po prazni kuverti mogel uvideti, da Marjetica ni tako neumna, da bi se bala take »črne roke«, kakršna je Babnikova. Sedaj je Babnik zaprt in z njim pa še njegova Francka, ki je v družbi z njim igrala ženski oddelek »črne roke«.

Naznanila

Delavstvo tkalnice I. Kunc in Komp. ima v nedeljo, dne 4. majnika na Rožniku svoj majniški izlet s sveto mašo ob 9. Prijatelji vabljeni!

Učiteljski vestnik.

Novomeško-črnomaljska podružnica Slomškove zveze ima svoje redno zborovanje dne 8. majnika ob pol 11 dopoldne v Rokodelskem domu v Novem mestu. Zahteva se brezpogojna udeležba. Note in drugo prinesite seboj. Načelnik.

Gospodarstvo.

Pomorski promet.

Sedaj so objavljeni podatki o pomorskem prometu naših pristanišč v letu 1923. Pri teh podatkih, ki jih je zbrala pomorska oblast, omenjamo, da je bil v letu 1923. dva meseca trajajoč štrajk mornarjev, ki je znatno zmanjšal pomorski promet.

V letu 1923. je priplulo v naša pristanišča 8077 jadrnic v tonaži 298.892 ton, in 35 parnikov s tonažo 5.383.056 ton, torej skupno 43.257 ladij s tonažo 5.681.948 ton. Odplulo pa je lani iz naših pristanišč 8045 jadrnic v tonaži 297.699 in 33.178 parnikov s tonažo 5.400.720 ton. Ves pomorski promet (jadrnice in parniki) je torej v preteklem letu dosegel 86.480 ladij v skupni tonaži 11 milijonov 380.000 tonami.

Iz statistike je razvidno, da zavzema med vsemi našimi jadranskimi pristanišči prvo mesto po velikosti prometa Split. Skupen promet jadrnic in parnikov je lani znašal v splitskem pristanišču 9495 ladij z 1.576.685 tonami.

Takoj za Splitom pride Gruz. Tu je lani promet dosegel 4136 ladij z 1.552.117 tonami. Šele na tretje mesto pride Šibenik, kjer je znašal lanskoletni promet 4117 ladij s 909.014 tonami. Četrto pristanišče v naši državi je Vranjic s skupnim prometom 2158 ladij s 855.693 tonami. Potem slede ostala pristanišča (v oklepajih je naznačen promet; prva številka pove številko ladij, druga tonažo ladij): Korčula (3358, 570.020), Metković (2552, 401.874), Makarska (2842, 384.224), Bakar (2875, 345.365), Kotor (2087, 335.934), Dubrovnik (2335, 331.021), Zelenika (2662, 257.668), Hvar (1536, 233.158), Bar (968, 212.060). — Ostala pristanišča imajo promet manjši od 200.000 ton. Do stotisoč ton prometa imajo še sledeča pristanišča: Trogir, Preko, Kraljevica, Risau, Velaluka, Tivat, Cirkvenica, Komiža, Dubrovnik, Senj, Novi Srpanj, Omiš, Vis, Starigrad, Selce.

Iz teh podatkov je jasno, da nimamo na naši obali Jadranskega morja luke, ki bi pressegala po višini prometa ostala pristanišča, kakor je to n. pr. v Nemčiji Hamburg.

Finančni položaj Italije.

Govor italijanskega finančnega ministra med volivnim bojem se bere kakor kakšen ekspozé in nam poda nazorno sliko sedanjega finančnega položaja Italije. Vidimo, da se je lani izdatno zboljšal. Julija 1922 so naračunali deficit italijanskega državnega gospodarstva za 1922/23 na štiri milijarde. Tem računom sledeči pesimizem je navajal pet milijard. Resnični deficit je pa znašal 3.029 milijarde. Za leto 1923/24 računajo z deficitom 3.586 milijarde. Finančni minister pa že sedaj trdi, da deficita sploh ne bo. Pravi tako-le: Razmerje domnevnih davčnih dohodkov napram skupnim davčnim dajatvam je bilo v januarju 1922 76-68% v januarju 1923 86-12% in v januarju 1924 87-03 odstotkov. Število novih davkoplačevalcev raste: leta 1921. jih je bilo 39.813, leta 1922. 47.882, leta 1923. 107.909; k tem pride še 44.606 davkoplačevalcev iz novih provinc.

Najvažnejše državne dohodke so cenili za tekoče gospodarsko leto 1923/24 na 12.757 milijonov ilir; pa je vplačanih že v prvih osmih mesecih 9738 milijonov, za 726 milijonov več kakor v istih mesecih leta 1922/23 in za 1295 milijonov več, kakor je bilo preračunano. Deficit državnih železnic je znašal 1921/22 1258 milijonov, 1922/23 906, 1923/24 pa komaj še 374. Za bodoče finančno leto 1924/25 pa računajo samo s 110 milijonskim deficitom in so pri tem vračunjeni tudi že izdatki železniške uprave v novih provincah. Deficit pošte in brzojava: 1921/22 464 milijonov, 1922/23 356, 1923/24 126, 1924/25 pa mislijo, da bo popolnoma izginil. Število državnih nameštencev je znašalo 1. julija 1923 še 509.000, 1. januarja 1924 pa samo še 477.000,

torej 32.000 manj; prihranek računajo na 297 milijonov. Ministrstvo je bilo prej 15, sedaj jih je 11, državnih podtajništev prej 17, sedaj 9. Obtoč bankovcev se lahko zniža za 1 milijardo, kar pomeni enakovredno znižanje državnega dolga. Obligacije državnega dolga se notirale oktobra 1922 79-75, sedaj pa 99-44. Državni izdatki neprestano padajo: 1921/22 24.851 milijonov, 1922/23 21.032, 1923/24 19.856, za 1924/25 računajo z 18.039 milijoni. Trgovska bilanca se je zboljšala 1923 za 300 milijonov; deficit znaša še zmeraj nad 6 milijard, a je izenačen po dohodkih trgovske mornarice v vožnji iz in iz tujstva in tja, in teh vožnji je bilo l. 1923. za 1 milijon ton več kakor leta 1922; izenačenja povzročajo tudi denarne pošiljave izseljencev in pa dohodki tujkega prometa. Splošno se lahko reče, da je trgovska bilanca za leto 1923. taka, kakršna je bila v predzadnjem predvojnem letu 1913. Takrat sta se uvoz in izvoz krila, če priračunamo uvozu tudi vozino, denarne pošiljave izseljencev in dohodki tujkega prometa.

g Monopolski dohodki v januarju. Po statističnih podatkih uprave monopolov so znašali monopolski dohodki v januarju letos 288 milijonov 194.194 dinarjev. Dali so tobak 130 milijonov 119.823, sol 19 milijonov 282.389, petrolej 52 milijonov 568.000, vžigalice 13 milijonov 429.423, cigaretni papir 9 milijonov 783.724, vrednostni papirji 33.040.633, razni dohodki 273.669, carine 29 milijonov 696.534 dinarjev. V primeru naj navedemo, da so znašali lani meseca januarja dohodki uprave državnih monopolov 139 milijonov 886.533 dinarjev.

g Izvoz v marcu. V mesecu marcu se je izvozilo iz naše države 286.718 ton blaga v skupni vrednosti 746.8 milijonov Din. Lani je istega meseca znašal izvoz 183.707 ton v vrednosti 653.6 milijonov Din. Od marca lanskega pa do marca letos se je izvoz po teži povečal za 40 odstotkov, po vrednosti za 14.3 odstotke. V marcu letos je bil glavni izvozni predmet les za gradbe, katerega se je izvozilo za 139.5 milijonov Din. Drugi izvozni predmet so bila jajca (za 68.4 milijone Din). V prvem trimesečju letos je celokupni izvoz dosegel 715.264 ton z 2 milijardi 61.2 milijonov Din napram 1 milijardo 512.5 milijonov Din v prvem trimesečju leta 1923. — Sedaj manjkajo samo še podatki o uvozu za zadnje tri mesece za leto 1923.

g Izvoz jaje. V preteklem mesecu marcu se je izvozilo iz naše države 2139 ton jajc v vrednosti 68.4 milijone Din. Od vsega izvoza je šlo v Avstrijo za 29.5 milijonov Din, v Švico za 14.5 milijonov Din, v Nemčijo za 9.7 milijonov Din itd.

g Svetovni pridelek nafte. Po ameriškimi podatkih se je dobilo v l. 1922. v celem 85.154.000 barelov nafte (1 barel = 175 kg), to je za 100 milijonov barelov več ko v letu 1921. Veled krize, ki je uničila rusko petrolejsko industrijo, stoji na prvem mestu zopet Amerika. Zedinjene Države so pridelale 64.7 odstotkov, Meksika 21.7 odstotkov cele svetovne produkcije. Druge države so pridelale le male količine, in sicer Rusija 4.1 odstotka, Perzija 2.5 odstotka, Nizozemska Indija 1.9 odstotek in Romunija 1.2 odstotek svetovne produkcije.

g Cene v Češkoslovaški. Veletrgovinske cene v Češkoslovaški so v teku meseca marca letos nazadovale za 2 odstotka. Indeks začetkom marca je bil 1036, začetkom aprila pa samo 1022.

g Žetev v Rusiji. Statistični urad SSSR poroča: V Ukrajini pričakujejo prav dobro žetev, ob Donu istotako, v srednji Rusiji zadovoljno, v kubanskem krožju srednjedobro, v severozapadni Rusiji pa slabo.

BORZA.

Curij, 28. aprila. (Izv.) Berlin 130, Italija 25.25, London 24.71, Newyork 562.50, Pariz 36.50, Praga 16.60, Dunaj 0.007850, Sofija 4.10, Beograd 6.95.

Iz širnega sveta.

— Hitrost letala. Amerikanski letalec polkovnik Mitchell, ki je dosegel dosedaj največjo hitrost 300 km na uro, piše v Scientific Review, da bo ta hitrost kmalu narasla do 550 km in 4 do 5 let pozneje celo na 650 km na uro. Ti podatki se strinjajo z onimi številkami, ki jih je objavil znani francoski strokovnjak Brequet. V svojem ravnokar objavljenem delu tri Brequet, da bi lahko napravilo letalo 550 kilometrov v eni uri, če se posreči zmanjšati njegovo težo do razmerja 1 kg na vsako konjsko moč motorja. Premakljive letalske plošče, ki se dajo v potrebi zožiti, bi lahko zvišale to hitrost na 700 km. Končno v višini čez 6000 m in s pomočjo kompresorja, ki stiska redke in na kisiku reven zrak, bi se dala doseči tudi hitrost 900 km na uro. Vendar nimajo te teoretične možnosti praktičnega pomena z ozirom na prevažanje blaga in popotnikov. Sedanjí režijski izdatki ne dovolijo prekoračiti hitrosti 200 km na uro v višini do 2000 m. V višini 6000 m ti režijski stroški naraščajo vsled posebne ureditve potniških kabin in izdatkov za kompresor, ki preskrbi motor z zgoščenim zrakom. Z ozirom na to je omejena dosegljiva hitrost na 300 km v eni uri. Za praktično vpo-

rabo bo seveda zadostovala tudi ta hitrost, pri kateri je potrebno za pot iz Pariza v Newyork samo 20 ur.

— Samo 376 nepismenih vojakov. Češkoslovaška vojska šteje 376 vojakov, ki ne znajo čitati in pisati. Izmed njih odpade najmanj na vojake Čehe (le 0.29 odstotkov) in Nemce (0.36). Več nepismenih je med Mažari (8.17 odstotkov) in Slovaki (8.17 odstotkov), največ pa med karpatskimi Rusi (30.09 odstotkov). Vojska vzdržuje posebne šole za nepismene vojake.

— Ogroženi sodniki. Začetkom tega meseca se je pričel v Kostovu na Donu proces znane Orehovske roparske tolpe. Voditelji roparjev so bili obsojeni na smrt. Njih pristaši, ki so se zbrali v sodniški dvorani zadnji dan procesa, so pričeli ogrožati sodnike z revolverji. Vmes je moralo poseči vojaštvo, ki je prišlo 38 ljudi izmed navzočega občinstva.

— Napisi na nebu. Leta 1911. je opazoval angleški major Sawedge letalo, ki se je dobro videlo pri večernem jasnem nebu. Opazil je curek dima, ki ga je pustil motor. Ostal je dolgo časa v zraku. Ta pojav mu je vdihnul misel izrabiti dim in letalo v reklamne svrhe.

Aeroplan lahko piše v zraku črke, besede in celo stavke, toda lepo tiho vreme je pogoj. Družba zračne reklame, ki je pričela delovati letos na Angleškem, je že priredila uspele poskušnje. Piše se z nekim dimom, katerega sestavine so skrivnost družbe. Letalo se navadno drži v to svrhu eden in pol kilometra visoko. Črke so široke 15 metrov. Uspeh je odvisen od spretnosti letalca, ki mora jako hitro pisati črke, da ustvarijo razločno besedo. Napisane črke se držijo v zraku do 15 minut in več. Razen reklame ima ta način tudi znanstveno vrednost, ker omogoča študij zračnih struj.

ČUDNI OBICAJI NA SARDINIJI.

Na Sardiniji so se ohranili v nekaterih krajih običaji, stari več tisoč let. Tem laže, ker naša moderna kultura tja hvala Bogu še ni zašla. Posebno zanimivi so običaji, ko se rodi otrok. Ko vidi mati, da se bliža ura rojstva, gre ležat pred ognjišče, hoteč s tem povedati, da žrtvuje otroka starim hišnim bogovom. Tedaj mora obesiti mož belo srajco na vrata, znamenje rojstva, in mora bežati iz hiše. Brž ko vidi sosedji srajco, prileti skupaj in zapodijo nesrečnega moža s psovki v beg. Bežati mora kar moč daleč. Po rojstvu letijo sosedinje v hišo in skrbijo za mater. In sedaj je prišel trenutek, ko sme mož spet nazaj. Topot ga pa ne zmerjajo, temveč ga sprejmejo z veseljem. Stara žena naznanja veseli dogodek po okolici.

1300 FRANCOSKIH ROMANOV NA LETO.

Neki statistik je naračunal, da je v zadnjih dveh desetletjih izšlo samo v Parizu letno nad 1000 romanov. Največ leta 1921, namreč 1341. Pa niso še všeti romani v časopisih, listih itd. Če bi hotel kritik vse romane kritizirati, bi moral prebrati na dan tri ali štiri. Tudi ob nedeljah bi moral brati, pa včasih še ponoči, in še celo v tem slučaju bi imel za vsak roman samo trinpol do štiri ur na razpolago. Gospa Rachilde, ki sama piše romane in ki poroča o novih izdajah v časopisu svojega moža, toži, da tudi najvažnejših novosti ne more vestno prebrati. Sicer prebere obširen roman že v dveh dneh, a kljub temu je letno število samo 180. In kje je kritika. Razlog za to veliko število romanov vidi madama Rachilde v nagradah; toliko je teh nagrad in tako visoke so, da se vse puli zanje in da jih dobijo tudi slaba dela.

Program olimpskih iger.

Od 20. januarja do 5. februarja so se vršile zimskosporne tekme. — Od 3. maja do 19. maja se vršijo tekme v rugbyju, neki vršijo igre z žogo. Prave nogometne tekme se začnejo 16. maja in bodo trajale do 9. junija. Od 15. junija do 4. julija bodo igrali igro polo, od 21. do 29. junija bodo pa streljali.

28. junija se bo vršila velika spominska slavnost, tridesetletnica obnove olimpske mieli. Zjutraj bo slavnost v cerkvi Notre Dame, potem pa na sorbonni — univerzi —. 24. junija bo v operi soareja. Sabljanje itd. so določili na dneve od 28. junija do 8. julija. Tretji julij je določen oficijelnim točkam: ob desetih bo seja permanentnega odseka Mednarodnih sportnih zvez, nato sprejem v Elysée-ju in nato banket.

5. julija ob 2 popoldne se bo vršila svečanostna otvoritev stadiona, Millerand sam ga bo otvoril, tekmujoče narodnosti bodo korakale po stadionu, in začele se bodo lahkoatletске tekme; te tekme so jedro olimpijskih iger, vse drugo je nekaj privesek. Trajale bodo do vstetega 13. julija. Grškorsko rokoborbo bodo videli posetniki od 6. do 9. julija, prosto rokoborbo od 10. do 13. julija, veslaške tekme od 10. do 14. julija, moderni peterboj od 12. do 14. julija. 13. julija bo velik banket na čast Mednarodnemu olimpskemu odboru. Istega dne se bosta pričela tennis in plavanje in bosta trajala do 20. julija. Boksali bodo od 15. do 20. julija, telovadbi so pa določeni dnevi od 17. do 23. julija. Ob istem času se vršijo ljudske igre. Težka atletika pride na vrsto od 21. do 24. julija, jahanje od 21. do 27., jadrenice bodo tekmovali od 24. do 27. julija, kolesarji pa od 23. do 27. julija.

8. 27. julijem se športne prireditve končajo. Ta dan bodo razglasili imena zmagovalcev, nakar se bo vršila v stadionu svečanostna prireditve. 28. ali 30. julija se bodo zastopniki športnih zvez menili o pripravah za mednarodno olimpsko zborovanje, ki se bo vršilo prihodnje leto, 1925.

Narodno gledišče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 29. aprila: zaprto.
Sreda, 30. aprila: Ana Karenina, delavska predstava. — Izven.
Četrtek, 1. maja: zaprto.
Petek, 2. maja: Dom. — Red F.
Sobota, 3. maja: Hamlet. — Red B.
Nedelja, 4. maja: Kamela skozi uho šivanke. — Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 29. aprila: zaprto.
Sreda, 30. aprila: Evgenij Onegin. — Red C.
Četrtek, 1. maja: Carjeva nevesta. — Izven. (Premijera.)
Petek, 2. maja: Manon Lescaut. — Red A.
Sobota, 3. maja: Možiček in plesni večer, mladinska predstava ob štirih popoldne. — Izven.
Nedelja, 4. maja: Carjeva nevesta. — Izven.

Prosveta.

G. Maver:

Štirje slovenski pesniki.

V zadnjih petih letih preteklega stoletja so se pojavili najprej z verzji posejanimi po raznih revijah, nato s svojimi zbirkami štirje pesniki, ki so se kmalu uveljavili in so spravili v zmedo vse epigone starih literarnih šol: Cankar, Kette, Župančič in Murn. Po mnogih letih vestnega dela v slovenski književnosti, ki se na splošno ni dvignila nad povprečnost, so se vrnili v zarji novega stoletja zopet lepi časi »Čebelice«, v katere panj je pomalema polagal pesnik Prešeren svoje male brezhibne umetnine izredne popolnosti. In zopet so se lahko ponašali Slovenci, da niso v pesništvu dosegli najbogatejše literature drugih slovanskih narodov, ampak da so marsikatero celo prekosili, in to v najkrajšem času, takorekoč z enim samim zamahom.

Dvajseto stoletje je začelo s takšnim vzletom najčistejše poezije, da je opravičevalo najsilnejša pričakovanja. Usoda pa je kmalu izsušila del teh prebohotnih vrelov poezije. V razdalji dveh samih let sta umrla drug za drugim za isto boleznijo, v isti hiši in v isti sobi — dva iz te četvorice, in sicer Kette leta 1899 v starosti 23 let, Murn pa leta 1901 šele 21 let star. Sorodnost smrti nam je še bolj združila oba mlada moža, ki sta rastle med pesnenjem in sta tudi sredi pesmi naglo legla v grob. Obe sta bila skupna velika čustvenost in prizadevanje, da se ne oddaljita preveč od enostavnosti njihove rodne zemlje in da ne podležeta vplivom tujih pesnikov, v prvi vrsti Maeterlincka in Verlainea. In vendar je ta sorodnost bolj dozdevna kot resnična. Med Murnom in Kettejem je bistvena razlika. Prvi ljubi priprostost vsakdanjega kmetiškega življenja, drugi pa prenaša to preprostost v harmonije vseumirja; Murn polaga svojo trudno in izmučeno roko na drobno doživljanje v življenju, Kette pa objema vse življenje z nebrzdanim mladeniški zanosom.

Od obeh pesnikov-tovarišev nam je ostala le po ena zbirka. Ampak obe zbirki (ki pa ne obsegata vseh pesmi) imata upravičeno še dandanes krog bralcev, ki ne občudujejo le ugajenih Kettejevih sonetov in sveže primitivnosti Murna, ampak ljubijo vso njihovo zapuščino, kot se ljubijo le relikvije dragih mrtvecev.

Ampak Kette in Murn nista imela temperamenta prenoviteljev, — tista, ki sta zrevolucionirala slovensko pesem, sta bila pač Cankar in Župančič. Od teh je Cankar že umrl (l. 1918), tako da je ostal od te izbrane pesniške skupine sedaj samo še Župančič.

V skoro petindvajsetih letih literarnega dela, se je pa Cankarju posrečilo preliti v številna svoja dela vse svoje izredne umetniške vrednote. Začel je z malo zbirko verzov, nato pa je opustil to obliko in jo je nadomestil z drugo, čisto svojo, ki bi jo lahko zvali zdaj lirčno novelo, zdaj zopet čustven samogovor v prozi.

Vse njegovo življenje je bilo »brezkončno romanje po tihih katakombah srca«, in iz teh mrakov in tišin je znal izvleči nove glasove, nove žarke. On se ni nikdar bal javne izpovedi, ali k javni izpovedi je prisilil tudi vse, ki so ga obkrožili, bodisi da

so bili to ponižni in dobri ali samozavestni in slabi. »Tebi, romar, je ukazano, da gledaš kar drugim ni dano gledati. Nimaš pravice, da bi zaklepal duri, tudi tistih ne, ki jih sam le s trepetajočo roko odpreš.« In Cankar je izpolnil to svojo dolžnost. Tavajoč okoli, iščeč človečanstva v človeku, je odkril v skritih kamrih duše nešteto malih skrivnosti.

In le za te se je brigal. Ni se brigal za dobro premišljena dejanja, zanimala ga niso ne nove situacije ne originalni karakterji niti v toliko, v kolikor bi mu ta dejanja, te situacije in ti značaji lahko nudili priliko, da bi nam razodel svoje misli in čustva. In tem je dajal rajši bolj neposredno bolj lastno obliko. Vse njegovo delo bi lahko nosilo naslov njegove zadnje knjige: Podobe iz sanj. Čimbolj je spoznaval svet, tembolj se je poglabljal vase. In tu so ga zanimala bolj čustva kot misli, bolj sanje kot čustva.

Tak je obraz njegove umetnosti. Ali še drug obraz ima njegova umetnost, obraz, ki ga Cankar ni hotel in ni mogel zatreti v sebi in ki kaže njegov hud odpor proti banalnosti v življenju. In evo: mehak pesnik postane cinik in sarkast, ki brezobzirno blica prebivalce »doline Šentflorjanske«, ki je Slovenija, ki pa bi lahko predstavljala tudi katerosibodi drugo deželo na svetu. Od tega drugega obraza njegove umetnosti, bolj pa še od svoje temperamentne osebnosti zapeljan, je zavozil Cankar na poti, ki niso bile zanj; je pisal tendenciozne drame, ki niso mnogo vredne in se je posvetil nekaj časa politiki, udinjajoč se socializmu, ki ga ni mogel zadovoljiti.

Ves drugačen pa je prenovitelj slovenske lirčne pesmi, O. Župančič. V njem, ki pozna vse nianse čustva, prevladuje resnično življenje. On je zdrav in jak. Njegova umetnost nas kmalu premaga, osvoji. Tu čutiš, da si v bližini jakega duha, da si pred umetnikom kristalne prisrčnosti, ker piše samo tedaj, ko ti ima res kaj povedati; zdaj si deležen njegove čudovite radosti, zdaj te pelje, da se pokloniš z blago mislijo spominu dragega prijatelja Murna Aleksandrova.

Nič čudno ni, da je znal ta pesnik, ki je tako pristno mladeniški, pisati za otroke pesmi, ki so med najlepšimi stvarmi, kar jih premore slovenska literatura. Zadnji čas se je vrgel tudi na prevajanje, kar mu je uspelo z mojstrsko dovršenostjo. To nam dokazuje med drugim tudi svež prevod Dantejevega speva Paola in Francesche, ki je neprekosljiv umtovor.

Med temi štirimi pesniki nam je on, po temperamentu in po svoji umetnosti, najbližji. Zato bi bilo želeli, da se kdo obveže nam podati čimprej dober prevod njegovih najboljših pesmi.

(Po »Libri del Giornu« poslovenil A. Š.)

Iz našega glasbenega življenja.

Koncert slavnega ruskega baritonista Pavla Holodkova je navzlic temu, da je bil pevec očividno močno prehlajen, pokazal njegovo velikansko tehniko, ko so mu vsi registri do skrajnega obsega na uslugo v polni zvočnosti, pa naj bo že kot bron zvonka nižina ali jasna, čista, sijajna višina. Moč njegova je v patosu, morda bolj umski kot čustveno doseženem, vsaj to pot se nam je tako

zdelo; seveda je bil pa ob tej priliki res primoran izrabiti vso tehnično spretnost, da je bolestin odpor v grlu sploh premagal. Opazili smo tudi to, kako dobro se zaveda, da je zadnji ton vsake skladbe najvažnejši in za končni vtis najpomembnejši. Vtis je bil mogočen, vendar sile njegovih prejšnjih koncertov iz navedenega vzroka ni mogel doseči.

O koncertu zbora mariborske Glasbene matice pod vodstvom ravnatelja Fr. Topiča smo kratko splošno poročilo že podali. Nekatere podrobnosti naj zaradi večje točnosti danes omenimo. Če bi bil zbor, ki je še mlad, vse tako dobro pel, kot je n. pr. sedmo Mokranjevo rukovet, ki se je od začetka do konca glasila brezhibno, z marsikakim sijajno pripravljenim sunkom, skrbno odtehtanimi kontrasti; v pritaženem ognju se užigajoče Konjovičeve »Pod pendžere«, ki je s svojo strastveno, opojno harmonijo, našim ušesom tako eksotično melodiko, težka naloga za zbor in solista, pa sta oba srečno vozila; ali Maroltovo korško »Koso«, ki jo je solist s svojim mehkim, prikupnim, nič močnim, pa vendar izrazitim tenorom tako prijazno podal, da je vse razvnel; ali če bi bilo vse tako lepo vezano, vsi poudarki tako izvrstno pripravljeni, kot smo prva dva slišali v Pavčičevi »Če rdeče rože...« v vrstici: a druge so rože to... ali v Prochazkovi »Moravski narodni«, zlasti v prvem delu, posebe še v tretji vrstici; ali če bi vse zvenelo tako zgoščeno, nasičeno, kot prve tri vrste v Adamičevi »Ljubici« in zlasti predzadnja vrsta Premrllove, v srčno bolest potopljene »Zakaj?«, da smo imeli vtis polnih mehkih orgel Silbermannov-Križmanovih dni; potem bi morali reči, da je bil koncert vzoren. Zlasti ker je zbor — moški in mešani — zelo velike harmonične in melodične težkoče, kakršnih sta bila zlasti v »Kralju Matažu« in v »Zakaj?« kar polna, dobro obvladala. Tudi dinamični razvoj je bil v svojih nasprotjih v celoti prav dober. Ostalo je pa navzlic temu še precej pretrganih mest, tu pa tam kak premalo skrbno pripravljen konec, kak predolg ali nepotreben presledek, tako n. pr. v Michlovem odločnem, dramatično plastičnem »Atilu in ribiču«, Adamičevem mogočnem »Kralju Matjažu«, ki je v glasbi izborni vtelesil živo pravilnico čustvovanja, ko otroško ljudsko oko v zaželeni grozi zre strahote Matjažvega podzemskega taborišča in njegovega probujanja iz stoletne mrtvaške odreenelosti. Marsikaka stvar bi se bila vse bolj živo glasila, če bi se za spoznanje hitreje zasukala; predvsem bi bilo to koristilo Lajovičevi drobni, rahli »Kiši«, »Atilu in ribiču«, ki je sicer v podrobnosti pokazal marsikako lepoto, prav tako bi »Zakaj?« prenesla precej gibljenejši hod. To so poleg dobrih, celo vzornih plati nekatere slabotnosti, ki ima zbor za njih izločitev že vse prvine v sebi; za vsako teh, v rahlejšem zdravju se razvijajočih klic, nam je dokazal, da ima zanesljivo, izborno zdravilo že pripravljeno. Samo časa potrebuje, da se razvije do vsestranske popolnosti, ki do nje viška nima več daleč. Tega se je poslušavstvo, ki omenjenih nepopolnosti niti opazilo ni, tudi zavedalo in je obspalo, bolje: zasipalo pevce s cvetjem in z ogromnim priznavanjem slavi te požrtovne stražarje naših mejnikov proti nebrzdani požljivosti sosedov proti severu. K.

pr Francoski kvintet na pihala, ki priredi svoj koncert danes zvečer ob 8 v Unionski dvo-

rani, je pravkar absolvirala večje število koncertov po Češkoslovaški republiki. Vsi češki listi so polni pohvale o nastopajočih umetnikih in izražajo to svojo pohvalo naravnost v največjih superlativih. Vsa češka kritika je izzvenela v to, da je enoglasno priznala, da takih koncertov ni bilo doslej še prirejenih v Pragi in na Češkem sploh. Ljubljansko občinstvo opozarjamo na to redko priliko in izredni umetniški užitek ter ga prosimo, da v največjem številu poseti današnji koncert, za katerega se prodajajo vstopnice v Matični knji-garni.

pr IV. koncert jugoslovanske komorne glasbe, ki bi se imel vršiti dne 5. majnika, se vrši neprekljeno v pondeljek, dne 26. majnika. Na sporedu so izvirne skladbe srbskih skladateljev Hristića, Konjovića, Manojlovića in Milojevića.

pr Matični vokalno-instrumentalni koncert, ki bi se imel vršiti v pondeljek 5. majnika, se vrši koncem prihodnjega tedna. Natančen spored in datum javimo.

pr Znamenita soareja v Pragi. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je priredil v minulih dneh v Pragi veliko soarejo, na kateri je bil zbran celotni diplomatski zbor prški in druge najznamenitejše osebe češkoslovaške prestolice. Na tej soareji je nastopil tudi francoski kvintet na pihala in to z najodličnejšim uspehom, vsi navzoči niso mogli prehaliti izvrstnega izvajanja francoskih umetnikov na pihalno instrumente. Ti umetniki nastopijo danes zvečer tudi pri nas v Unionski dvorani.

POZIV.

Vljudno prosim vse slovenske pisatelje, dramatik, skladatelje, virtuozne, igralce, pevce, pevke, gledališka in glasbena društva in kritike (gledališke in koncertne poročevalce), da mi blagovolijo v najkrajšem času pisмено naznaniti svoj sedanji naslov. Francosko združenje »Association française d'expansion et d'échanges artistiques«, Paris, Palais Royal (v službi francoskega zunanjega in prosvetnega ministrstva), me je naprosilo, da naj mu sestavim in vpošljem seznam slovenskih gledaliških in glasbenih tvorcev. Gre za francosko-slovenske umetniške stike in sestavo biografičnega slovarja. Čim prejmem naslove, pošljem vsakemu posamezniku to-radevno vprašalno polo. — Dr. Pavel Karlin, Ljubljana, Gorupova ulica 3.

Cerkveni vestnik.

c Sestanek »Sodalitatis Ss. Cordis Jesu« bo danes 29. aprila ob 5. popoldne v semenišču. Poroča g. dr. Perne o sv. Bernardu kot učitelju duhovnega življenja. — Predsednik.

c Kongregacija gospodov ima v sredo, 30. aprila ob pol 8 zvečer shod in sprejem novih članov. Polnoštevilno!

Turistika in sport.

S. K. Jadran pozivlja člane nogometne sekcije na sestanek, ki se vrši danes po nogometnem treningu v klubovem lokalu. Tajnik II.

Poizvedovanja.

Zavitek z novimi ženskimi čevlji in z nogavicami (ruj. barve) je med vožnjo s popol. dovoljenjskim vlakom dne 25. t. m. pogrešila lastnica. Možno je, da je zavitek ostal na peronu glav. kolodvoru ali na potu v vlaku bil izgubljen. Pošten! najditelj naj o tem sporoči upravi »Slovenec«.

Pridobivajte novih naročnikov!

krčiti v navadne meje, las nisem več čutil, v želodcu se je pojavila blagodejna toplota in postal sem zdrav kakor riba. Takrat sem prvokrat spoznal, da so Poljaki prvi mojstri v kuriranju fizičnega mačka. In na koliko načinov ga kurirajo! Take iznajdljivosti še nisem videl. Samo to je škoda, da je ta kura tako temeljita, da imaš po njej zopet mačka, ki se mora zdraviti še z večjo rati-ranostjo, nego prvi.

— Prihajam do zdravljenja moraličnega mačka. Ta se da zdraviti, — pravi Munla Bekir — s trdno voljo, z avtosugestijo, — ali pa ga mora ozdraviti čas.

— Toda oba tadva mačka, fizični in njegov prijatelj moralični, ki sta oba posledica enakih premis, takisto nimata zmisla za rodbinsko življenje, kakor živalski maček.

— So pa še drugačni moralični mački. Navedem naj samo enega, ki je najusodnejši.

— Prijatelj Peter, ki je znal jako dobro opazovati živali, mi je pripovedoval tudi, kako je videl kravo, ki je bila s konjem skupaj vprežena. Krava, prevzetna na takoj čast, je ošabno in bahato opletala z zadnjim koncem in se ozirala s pokonci glav na vse strani, češ: ali me vidite? Konj pa je od sramu tiščal glavo v tla, kakor bi hotel reči: »Pojdimo brž naprej, da nas ne bo kdo videl.« Tako kakor ta konj, se obnaša včasih kakšen zakonski mož, kadan gre po cesti s svojo ženo. O takem možu se lahko reče, da ima zakonskega mačka.

— Takega mačka pa ozdravi navadno samo smrt.

Poravnajte naročnino!

Georges:

Maček.

(Čebljanje.)

— Najelegantnejše živali so mačke, mi je pripovedoval Munla Bekir, ki je velik mačji boter, — in ne vem, od katere živali bi se mogel človek več koristnega naučiti za življenje, nego od mačke. Katera žival je tako snažna, kakor je mačka? Katera je tako praktična? Samo pogledati jo je treba, kadar sedi. Kakor spravljeno sedi mačka. Na manjšem prostoru, kakor mačka sedi, sploh ni mogoče sedeti. In kako ima pri tem rep ovit okoli prednjih nog! Kako si zna mačka uravnati svoje obnašanje po okolici! Kako mačka ve, kdo jo ima rad in kdo jo sovraži! Bog ve, zakaj pravijo ljudje, da je ženska hinavska kakor mačka? Kajti prav bi se reklo samo, da je mačka hinavska kakor ženska. Ne vem, zakaj pravijo o mački, da spredaj liže in zadaj praska? Kajti mačka sploh ne liže drugega nego svoje mladiče. Če pa praska, se samo brani. Občuj in ravnaj z mačko, kakor bi bila tvoje glihe, pa boš videl, kako zna biti mačka udana in odkrita. In če bi mačka ne imela druge dobre lastnosti nego to, da je vzorna mati, odtehta ta dobra lastnost vse njene slabe.

— Mačka je ponočna roparska žival. Na to seveda ljudje ne mislijo in zato ji podtikajo za slabo lastnost, ki so pravzaprav v njeni natori. Mačka ukrade meso, če ni zaprto, kajpada. Tega je ne bo nihče odvadil. Vendar pa prav dobro ve, kadar kaj napak napravi. Takih lastnosti kakor pes, mačka seveda nima. Samo enkrat udari mačko po krivici, pa te nikoli več ne pogleda.

— Res je, da mačka ne zna biti tako »zvesta« kakor pes, toda tako, kakor zna mačka biti naklonjena kakemu človeku, seveda ne vsakemu, tako pes ne zna biti. Skratka: mačkam prav po krivici podtikajo razne slabe lastnosti, ki jih nima.

— Mačkin mož se piše maček. Maček je v splošnem podoben mački, samo da nima prav nobenega zmisla za rodbinsko življenje. Zato tudi mačka mladiče skriva, da jih maček ne požre. Sicer pa je prav tako dobra žival kakor mačka, samo da se rad potepa in da mačka bolj pridno lovi, posebno, kadar ima mladiče, in da se rajši hiše drži. Maček je tudi ljubosumen, mačka pa ne tako. Ako pride k hiši nov maček, ki ga malo bolj nežijo, se staremu kar nos zaviha in jo po navadi pobriše od hiše ter ga ni več blizu.

— O mačjem rodu bi se dale napisati cele knjige. Toda kolikor jaz poznam mačke, se jim preveč slabega očita. Zanimivo je že to, kaj zna mačka vse povedati z glasom; kdor jo pozna, prav dobro razloči, kdaj izraža z glasom veselje, ali žalost, ali skrb, ali kdaj kliče mladiče, ali kadar se človeku na klic oglasi, ali kadar prosi itd. Kako zanimivo je gledati mačko pri vzgoji zaroda. Kako zna kaznovati mladiče, če komu uide miš, ki jim jo je prinesla, da se uče loviti za življenje!

— Samo nekaj je, kar bi se dalo mački šteti v slabo, to je izbirljnost v jedi. Mačji rod ima najraje sirovo meso. Mačka ima tudi rada mleko, dočim ga star maček ne mara. Jako rada ima mačka žuželke: muhe, ščurke, rjave brošče, čebele, trote itd. Te poje z veliko slastjo. Iz tega izhaja, da morajo biti dobre, kajti slabih stvari mačka ne je. Iz svoje izkušnje dobroto teh slaščic seveda ne morem konstatirati.

— Kakor sem že rekel, bi se dale napisati o domači mački cele knjige. Samo opazovati jih je treba znati. Prijatelj Peter je imel jako dober opazovalni dar, še celo predober. On je opazil tudi pojave, ki jih drugi niso videli. Tako je videl popolnoma črnega mačka, ki ga je pa ljubezen tako mučila, da je imel čisto rdeča ušesa. Videl je tudi mačka, ki je bled postal, ker se mu je bila v grlu kost zataknila. No, pa taki darovi niso vsakomur dani.

— »Maček« pa se tudi imenuje telesno počutje po prekokani noči. Ta beseda je prevod iz nemškega »Kater«, ta izraz pa je nastal iz katarja. Maček se imenuje tudi vsako duševno neudobje, ki ga občuti človek po ponesrečenem užitku ali pričakovanju.

— Razlikujemo torej: fizičnega in moraličnega mačka. Drugi je mnogo hujši. Kuriranje prvega mačka spada med posebne umetnosti. Pri nas ga kurirajo s kislimi, papriciranimi, slanimi in sploh ostrimi jedmi. Vobče pa velja pravilo: klin s klinom. Ko sem služil svoje prostovoljsko leto, sem imel na Štefanji dan strašnega mačka. Hodil sem v kosarni po sobi uničen in obupan do skrajnosti. Obhajale so me različne slabosti. Lasje so me boleli, glava je dobivala čedalje večje dimenzije, noge so bile trudne itd. itd. Tu se me usmili tovariš Poljak, ki je bil dobil od doma iz Galicije med drugim tudi čutaro žitnovke. Dal mi je jo požirek s tolažbo, da bom najkasneje v pol ure popolnoma zdrav. Mislil, da je žitnovka kakor naša slivovka ali brinjevec, naredim pošten požirek, pa me je odgnalo do stropa, kajti od silne jakosti žganja so se mi vsa usta ožgala in hodil, oziroma divjal sem po sobi gori in doli kakor nor. Toda ni preteklo pol ure, pa se je glava že začela

Dolenjske Toplice.

Dne 1. maja se po dolgem času zopet odpre v Dolenjskih Toplicah kopališka sezona v polnem obsegu. Čez dve leti so trajala popravila in renovacije. Veliki in janski bazen, prej knežja in Karlova kopel, kakor tudi separadni bazeni, so popolnoma renovirani; zlasti veliki bazen je arhitektonično krasno starinsko delo, katero je že samo kot tako zanimivost prve vrste.

Dolenjske Toplice so bile vredne tega velikega dela.

Topliške terme so se že v predzgodovinski dobi uporabljale v zdravilne svrhe, o čemur pričajo najdbe v grobovih ob rovu starega parka, ki spadajo v 4. stoletje pr. Kr. Tudi Valvazor jim posveča v svoji »Ehre des Herzogtums Krain« veliko pažnjo. V drugi knjigi na strani 227 je opis in bakrorez takratnih Toplic in Valvazor pravi, da je to »nad vso mero dobra kopel, katera je od daleč pogosto obiskovana«. V tretji knjigi, na strani 378 zopet na široko razpravlja o njih in navaja dolgo zdravniško spričevalo takratnega zdravnika dr. Burchardta, kateri je, kakor sam omenja, čez trideset let raziskoval topliške terme. V tem spričevalu izraža globoko vero v zdravilno moč te terme. Zanimivo je tudi, da je v njem (že pred letom 1689) prvi postavil indikacije bolezni, katere se tu zdravijo.

Moderna raziskovanja, fizikalna in kolo-
idna kemija, spoznanje radioaktivnih elementov, urana, aktinija in njihovih sprememb, dajejo znanstveno podlago prej samo empiričnemu zdravljenju s termami.

Poleg naravne stalne temperature terme in poleg mineralnih primesi, katere se vsled hipotoničnosti terme nahajajo v njej samo kot joni (električno napolnjeni atomi), je poglavitno zdravilno sredstvo termalne balneoterapije tudi emanacija.

S tem je dobila zgolj mitična vera prednikov v »virnega duha« stvarno podlago.

Oni so namreč verovali, da terma, nape-
ljana po ceveh, ali s sesalkami proč od »vir-
nega duha« — torej proč od izvirka — izgubi
svojo zdravilno moč.

Emanacija — »virni duh« — je slična
žlahtnim plinom argon, helij, neon, kripton,
ksenon; je kserovalentna, to je ne tvori no-
bene kemične sestavine. Kot taka prihaja iz
globine skupno s termo samo kot primes in
tako izhlapeva.

Emanacija se torej uveljavi kot zdravilo
le v primeru, da so kopališke naprave nepo-
sredno nad izvirkom, kakor so bile zidane v
času, ko se je še verovalo v »virnega duha«.

Emanacija se ne more uveljaviti, ako se
terma dovaja po ceveh ali s sesalkami na
druga mesta. V tem slučaju je za zdravljenje
vsako konstatiranje emanacije v izvirkih
brezpomembno.

Potrebno je preiskati termo v pogledu
na emanacijo v kopaliških napravah samih,
da se dožene kakšna količina emanacije učink-
uje res terapevtsko.

Topliška terma prihaja na površje nepo-
sredno v kopališke naprave iz številnih
skalnih razpoklin, katere imajo nepravilno
okroglo obliko in katerim se lahko sledi nad
10 m globoko.

Velika množina terme — čez 30.000 hl
dnevno — omogočuje, da terma, izvirajoča
z lastnim pritiskom in zajezena v poljubni
višini, stalno odteka. S tem, da se neprestano
menja, vzdržuje stalno temperaturo 38° C. S
to količino terme prihaja v bazene tudi ve-
lika množina emanacije, katera se uveljavlja,
kakor rečeno, kot zdravilno sredstvo, o čemur
pričajo tisoči ozdravljenih.

Ker v majhni količini terme emanacija
ne pride do veljave, tudi ako bi jo bilo mo-
goče pri dovajanju iz izvirkov v polnem ob-
segu ohraniti, demontirale so se pri renova-

ciji topliških kopaliških naprav vse marmor-
nate in druge banje, kamor se je morala
črpati voda.

Sedanje stanje velikih, neposredno nad
izvirki samimi nahajajočih se kopaliških na-
prav, skozi katere odteka stalno in z lastnim
pritiskom velika količina terme, odgovarja
vsem modernim principom.

Emanacija v topliški termi je bila do-
kazana leta 1912 na dunajskem zavodu za
raziskovanje radija. Terma je bila poslana
na Dunaj v navadnih steklenicah in vključ
presledku časa od polnitve steklenic do pre-
iskave je bila še ugotovljena količina ema-
nacije v termi 3.2 in v virnem plinu 13.6
Mache-enot.

V resnici je emanacija v kopaliških na-
pravah neizmerno večja, kar priča nebroj
dokazov. V nekaj dni zaprtih bazenih se raz-
ločno čuti ozon. Pri kopanju iz prstana izgub-
ljeni briljant se je našel ponoči med kame-
njem vsled svetlikanja. Dr. Franc Schwarz,
kemik iz Dunaja, ki se je kopal kot častnik
med vojno v Toplicah, je ugotovil, da postane
fotografična plošča, zavita v tenak črn papir
in položena v zabojček z izrezanim dnom na
površino stalno zaprtega bazena, v treh dneh
črna.

Vsi ti pojavi so posledica žarenja (radio-
aktivitete) emanacije; ezonizira zrak, povzo-
ča fluoresciranje fosforescirajočih substanc,
ter učinkuje fotokemično.

Glavno poslojje — kopališki dom — v
katerem se nahajajo tudi bazeni, je adaptiran
v specijalni sanatorij s celotnim obratom.
Vse sobe, hodniki in klozeti so parketirani.
Sobe imajo dvojna vrata, hodnike in stopni-
šča obdajajo leseni oboji. Pri prehodih so
povsod samozapirajoča se vrata. Povsod v so-
bah, na hodnikih in v klozetah je centralna
kurjava s toplo vodo. V vsako sobo in klozeta
je napeljan vodovod s toplo in mrzlo vodo v
fajfane umivalnike.

Lastna kalorična električna centrala z
akumulatorji daje jasno in mirno luč.

Kot pomožna zdravilna sredstva so na
razpolago popolna elektroterapija, Roentge-
novi žarki, planinsko sonce, mehanoterapija
in dietetična kuhinja.

Vse je okusno, higijenično in s komfor-
tom pripravljeno, da se zopet obnovi staro-
davnostna slava in ime Dolenjskih Toplic.

**Kaučuk pete in
kaučuk podplate**

nosijo otroci in odrasli, ker so tr-
pežni, ceni in udobni za nošnjo.

Meteorološko poročilo.

Čas opazo- vanja	Baro- meter v mm	Termo- meter v C	Rad. tem. diferenca v C	Nebo, vetrov	Padavine v mm
27. 4. 21 h	738.8	13.6	1.0	obl. z.	
28. 4. 7 h	731.7	11.5	0.8	jasno	0.4
28. 4. 14 h	732.1	16.9	2.1	d. obl. j. z.	

Inserati

v »Slovencu« imajo za našega trgovca in obrtnika
velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov
med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasom

v »Slovencu«

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za
ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna
tudi manj imovitim. Ta načina reklame se je izkazal
še vedno

najuspešnejši!

Službo iščem

Kot natakarica ali hišna, po
možnosti na Bledu. — Po-
nudbe na upravo lista pod
»NATAKARICA«. 2437

Krojaškega POMOČNIKA
za malo delo sprejme takoj
ANTON PLANINC, Trbovlje
II, št. 37. 2441

HIŠA s sadnim vrtom: nji-
va, 3 gozdi, v Zupah št. 5,
napredaj. — Natančnejši po-
datki pri AL. PEČNIK, Zup-
puže 24, p. št. Vid n. Ljublj.

Kroj. pomočnika

samo za boljšo delo sprejme
ANTON PRESKER, Sv. Pe-
tra cesta št. 4 - Ljubljana.

Iščem gospodinjo

za župnijski marof. Biti mo-
ra zdrava in poštena ter
znati priprosto kuhati in
imeti veselje do svinjereje.
Ponudbe na upravo lista
pod »MAROF št. 2413«.

1 VODOVODNEGA MONTERJA

IŠČE županstvo obč. Bled.
Za to usposobljene osebe
naj vložijo prošnje s spriče-
vali o dosedanjem delova-
nju in navedbo plačilnih
pogojev na županstvo Bled.

1 STRAŽNIKA

IŠČE županstvo obč. Bled.
Prosilci naj vložijo prošnje s
spričevali dosedanj. službo-
vanja, znanja jezikov in na-
vedbo plačilnih pogojev na
županstvo občine Bled.

UČENCA

Ki je fizično močno razvit
in z dobrim uspehom dovršil
šolo, sprejem v trgovino
z meš. blagom. — ANDREJ
KROZELJ nasled., Dobova
pri Brežicah. 2384

BOLJŠI POSEL

trezna in delavna moč, va-
jen poljskemu delu ter ko-
njem, dobi mesto kot MA-
JER; event. sprejemem proti
mesečni plači za to mesto
starejšega kmečkega fanta,
vajenega gospodarstva, ki se
boče obenem izučiti sodo-
vičarske obrti. — Kje, pove
uprava pod šifro »DOBER
POSEL« št. 2388.

Realiteta posredovalnica
FRANC SCHANTEL, Ljub-
ljana, Mestni trg 18/1 — se
priporoča v nakup in pro-
dajo nepremičnin itd. 2438

ČEPIČE

prevzame v delo po naj-
nižji ceni. — F. HREN, Šte-
pana vas 5 pri Ljubljani.

Iščejo se

PROVIZIJSKI POTNIKI, ki
bi k dosedanjim opravilom
prevzeli še eno zastopstvo.
Ponudbe pod »DOBER« na
upravo »Slovenca«. 2448

2 spalni opravi

iz trdega lesa po nizki ceni
NAPRODAJ. — Škofja ulica
št. 13/III, vrata 20. 2439

POZORI! POZORI!

Plačujem po visokih cenah
stare OBLEKE, ČEVLJE in
POHISTVO. — Pridem na
dom; dopisnica zadostuje. —
DRAME MARTIN, Ljubljana,
Sv. Jakoba nabrežje št. 29.

Več moških OBLEK

dobro ohranjenih, SE PRO-
DA. — Ogleda se lahko od
10. — 12. ure dopoldne. —
Turjaški trg 5/III, desno.

Priporočamo turko

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešerno-
vega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup
nogavic, žepnih robcev,
brisačk, kloba, belega in
rujavega platna, šifona,
kravat, raznih gumbov, žlic,
vilic, sprehajalnih palic, na-
hrbntnikov, potrebščin za
šiviljo, krojače, Solingen
in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

ORGLJE

s HARMONIJE
nove, 8 registr., napredaj
po ugodni ceni Fr. JENKO,
Mengeš 104. — Vsakovrst-
na popravila izvršuje
solidno. 2427

IVAN ZAKOTNIK

mesni tesarski mojster Telefon št. 379
Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrejša
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.
Parna žaga Tovarna furnirja

Divan kupim. Ponudbe
na upravo lista
pod številko XX. 2435

Najugodnejša preskrba s kurivom.

DRVA iz trdega lesa (od-
rezki od žage in parket) in
ZAGANJE oddaja po znat-
no nižji ceni, dokler tra-
ja zaloga — IVAN ŠISKA,
tovar. parket in parna žaga
Ljubljana, Metelkova ul. 4.

CEMENTNI ZAREZNI STREŠNIK

ODDAM po ugodni ceni
radi izpraznitve prostora za
stavbo. Velika zaloga cevi
vseh dimenzij, PLOŠČE za
tlak itd. — TVORNICA
CEMENTNIH IZDELKOV:
JOS. CIHLAR
Ljubljana, Vodovodna c. 1.

Več različnih

motorjev in dvokoles,
rabljenih in novih, poceni
napredaj. — LJUBLJANA,
Karlovska cesta št. 4. 1961

PROSTOVOLJNA

javna dražba

pohištva in kuhinjske opreme
se bo vršila dne 2. maja ob
9 dopoldne. Gledališka ul.
št. 2, III. nadstropje. 2419

Najceneje CEMENT

Prima Portland Trbo-
veljski in Dalmatinski,
dobavlja v poljubnih
množinah. V zalogi tudi
apno. Naročila sprejema
H. PETRIČ, Gospodsvet-
ska cesta 16/I. - Tel 343.

NAZNANILO.

RADI OPUSTITVE NAJEMNINE »CELSJKE
OPEKARNE« PRODAJAM PO ZELO
NIZKI CENI

I^a Falzziegel, lastni izdelek

ZALOGA: SAMO LJUBLJANSKA CESTA
(ZALOGA LESA PAYMAN).

PISARNA: KREKOV TRG ŠT. 8, NASPROTI
KOLODVORA.

RUDOLF SCHMIDT,

STAVBENIK,

Celje, Krekov trg št. 8.

ZADNJE NOVOSTI SLAMNIKOV SO RAVNOKAR DOSELE V
MODNEM SALONU

STUCHLY-MAŠKE

LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 3.

POPRAVILA SE TOČNO IZVRAŠUJEJO
SALNI KLOBUKI VEDNO V ZALOGI
CENE PRIZNANO NIZEKE! CENE PRIZNANO NIZEKE!

P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da pričnem s
1. majem t. l. izvrševati

samostojno krojaško obrt

Izvrševal bom vsa v to stroko spadajoča dela po
zmernih cenah. — Sprejem tudi že RABLJENE OB-
LEKE v popravilo, preoblikovanje in likanje.

Za cenjena naročila se priporočam.

Ante Prezelj, krojač — LJUBLJANA,
Gospodsvetska cesta 16.
(Restavracija »Pri levu«), dvorišče, desno. 2436

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave.

Velika zaloga motorjev in električnega materiala.
Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna.
Na željo poset inženirja brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.

MARIBOR, Veterinška ulica 11. Telefon 239

V večjem mestu Slovenije se ODDA V NAJEM
zelo dobro vpeljana TRGOVINA

in sicer s specerijskim, kolonialnim in mešanim blagom,
alkoholnimi pijačami, mlinskimi izdelki ter poljskimi,
vrtnimi in gozdnimi pridelki. Vpoštovalo se bo le solidne
in dobre trgovce. Stanovanje in skladišča v hiši. Pre-
vzeti je vso zalogo po dnevni ceni za približno 150.000
dinarjev. — Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca«
pod šifro: »TRGOVINA V NAJEM št. 1650.

Obleke

in moderni površniki po zelo nizkih cenah
v oblačilni industriji

A. Kunc

Ljubljana, Gosposka ulica 7.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslojju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predujmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila
v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.
Brzjavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548